

จันทะโศรพ

DCID LIBRARY

0000009518

ก. 895.42

จ. 2657

๑๒

(๕๐๒๖)

หนังสือส่งเสริมการอ่าน
เล่าเรื่อง จันทะโครบ

ชั้นประถมศึกษา

สมพร จารุณัฏฐ์ เรียบเรียง

สมควร สกลทอง เขียนภาพ

ของ

กรมวิชาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่สาม ๓,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๒๕

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๕.๕๐ บาท

(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

จัดพิมพ์โดยองค์การค้ำของคุรุสภา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๕๒ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการ ได้จัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เล่าเรื่อง
จินตนิมิตขึ้น โดยนำต้นฉบับคำกลอนมาเรียบเรียงเป็นร้อยแก้ว ใช้
ในระดับประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาต
ให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๑๓

จรูญ วงศ์สายัณห์

(นายจรูญ วงศ์สายัณห์)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เลขที่.....	16 910 1544
เลขที่.....	ท. ๐๖๖๗ ๑๒
เลขที่.....	ท. ๘๙๕.๑๒

๑. ๒๖๕๙

คำนำ

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาเห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นอุปกรณ์สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน และมีความรู้กว้างขวางขึ้น ทั้งยังให้ความเพลิดเพลินและช่วยเพาะนิสัยให้รักการอ่านอีกด้วย สมควรจะผลิตหนังสือประเภทนี้ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังสำเนาต่อไปนี้

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ วก ๖๕๕/๒๕๑๔

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาเห็นสมควรจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น จึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน" ให้มีหน้าที่จัดทำหนังสือดังกล่าว ประกอบด้วย

๑. นางสาวบุญเจือ อองคประดิษฐ์	ประธานกรรมการ
๒. นายเทือก กุสุมา ณ อยุธยา	กรรมการที่ปรึกษา
๓. นายทองสุข เกตุโรจน์	กรรมการ
๔. นางพรรณณี รongโสภา	กรรมการ
๕. นางมาลินี ฝโลประการ	กรรมการ
๖. นางสาวสุภา ลือศิริ	กรรมการ
๗. นางสาวสมลักษณ์ ไตสกุต	กรรมการ

๘. นางสาวลภา บุณนาค
๙. นางสาวสมพร จารุณี

กรรมการ
กรรมการและเลขานุการ

ตั้ง ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๔

ลงชื่อ Yong ...

(นายบุญถิ่น อัตถากร)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ใช้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นว่า นิทานคำกลอน เรื่อง
จันทะโครบ มีเรื่องราวผจญภัย สนุกสนาน จึงมอบให้นางสาวสมพร
จารุณี เรียบเรียงเป็นร้อยแก้ว ให้ชื่อว่า เล่าเรื่องจันทะโครบ และ
กรมวิชาการจัดพิมพ์เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านระดับประถมศึกษา

กรมวิชาการหวังว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องนี้จะให้ความ
สนุกสนานเพลิดเพลินยิ่งแก่นักเรียนระดับประถมศึกษา

กรมวิชาการ

จันทะโครบ

จันทะโครบเป็นโอรสของพระเจ้าพรหมทัตแห่งเมืองจักรพรรดิ
พระองค์จะได้สวयราชสมบัติสืบต่อจากพระบิดา แต่ตามโบราณราช
ประเพณี เจ้าชายองค์ใดที่จะได้ราชสมบัติ จะต้องทรงศึกษาวิชาการ
ต่างๆ จนเชี่ยวชาญเสียก่อน ดังนั้นเมื่อจันทะโครบมีพระชันษาได้
๑๒ ปี พระบิดาจึงโปรดให้ไปแสวงหาวิชา จันทะโครบดีพระทัย
เพราะพระองค์เองก็ต้องการเล่าเรียนวิชาหาความรู้อยู่แล้ว จึงทูลลา
พระบิดามารดา เสด็จมุ่งสู่ป่าหิมพานต์ไปตามลำพัง

จันทะโครบเดินทางรอนแรมไปในป่า ลำบากตรากตรำแทบจะเอาชีวิตไม่รอด พระเกศายาวยุ่งเหยิง พระบาทหรือก็บอบช้ำระบมจนเวลาล่วงไปสามเดือน ก็เสด็จถึงอาศรมของฤษีผู้หนึ่ง จันทะโครบจึงตรงเข้าไปกราบและฝากองค์เป็นข้ารับใช้ พระฤษีได้ถามทราบเรื่องราวโดยตลอดแล้วก็มีจิตเมตตา จึงรับจันทะโครบไว้เป็นศิษย์

จันทะโครบเฝ้าปรนนิบัติพระฤษีไปด้วย เรียนวิชาต่างๆ ไปด้วย ทรงขะมักเขม้นเรียนคาถาอาคมและเพลงอาวุธ ในที่สุดก็มีความรู้เจนจบ และมีฝีมือยอดเยี่ยม

พระฤษีเห็นว่าถึงเวลาสมควรที่จันทะโครบควรจะเสด็จกลับบ้านเมือง วันหนึ่งจึงทำพิธีชุบพระขรรค์และธนูให้จันทะโครบ สำหรับไว้ใช้ป้องกันตัว สั่งกำชับให้ติดตัวไว้เสมอ แล้วพระฤษีก็ให้ศิลาให้พรพร้อมทั้งสั่งสอนจันทะโครบต่างๆ เช่น อย่าประมาท อย่าทะนงตน อย่าลุ่มหลงสตรี และให้รักษาความสัตย์ให้มั่นคง นอกจากนี้พระฤษีเห็นว่าจันทะโครบนั้นรูปร่างเหมือนเทพบุตร ยากจะหาหญิงในโลกมนุษย์งามสมกับจันทะโครบได้ จึงเอาขนโมราใส่ในผอบทอง เสกให้กลายเป็นหญิงงามอยู่ในผอบนั้น จารึกชื่อไว้ที่ฝาผอบว่า “โมรา” แล้วมอบผอบให้จันทะโครบ ห้ามไม่ให้เปิดผอบในระหว่างเดินทางจะเปิดได้ต่อเมื่อถึงบ้านเมืองแล้ว ครั้นแล้วทั้งสองก็ตั้งเสียรำลากัน จันทะโครบทรงทำประทักษิณรอบอาศรม ๓ รอบ เพื่อความเป็นสิริมงคล แล้วเสด็จจากพระฤษีไปด้วยความอาลัยรัก

จันทะโครบเอาผอบใส่ห่อผ้าไว้ พระหัตถ์ถือพระขรรค์ ส่วนธนูนั้นสะพายบ่า ออกเดินทางกลับบ้านเมือง ระหว่างทางก็อดที่จะคิดถึงพระอาจารย์มิได้ นับแต่เข้าไปไม่มีพระองค์อยู่เป็นเพื่อนอีกแล้วจะได้ใครเก็บผลไม้ให้ ขามกินขามนอนก็ต้องกินต้องนอนตามลำพัง

แต่พระองค์ก็จำเป็นจะต้องกลับบ้านเมือง เพราะจากพระบิดาพระมารดามานานแล้ว ทั้งสององค์ก็ก่กตั้งตากอย

จันทะโครบเดินทางล่องไปได้ ๑๕ วัน ก็ถึงคราวเคราะห์ ในวันนั้นทรงเร่าร้อนพระทัยดังถูกไฟเผา จึงหยุดพักผ่อน พลันก็นึกถึงผอบที่พระฤๅษีมอบให้ขึ้นมาได้ จึงหยิบออกมาดู ทรงลืมหูลืมถามของพระฤๅษีเสียดสนิท ด้วยความอยากรู้อย่างไรอยู่ข้างในจันทะโครบก็เปิดผอบออกดู

ทันใดปรากฏเป็นหญิงรูปงามออกมาจากผอบ จันทะโครบทอดพระเนตรเห็นก็หลงรักนางทันที ทรงชักชวนนางให้เดินทางกลับบ้านเมืองกับพระองค์ เมื่อถึงบ้านเมืองแล้วจะอภิเษกนางให้เป็นใหญ่ นางโมราแสรับบ่ายเบี่ยงต่างๆ ตามมารยาหญิง ไม่ยอมตามเสด็จไปด้วยง่าย ๆ แต่ครั้นเมื่อจันทะโครบทรงหว่านล้อมเล่าโลมและชักจูงต่างๆ นางก็ยอมโอนอ่อนผ่อนตาม ยอมตนเป็นชายาของจันทะโครบ

จันทะโครบทรงพานางโมราเดินทางต่อไป พระองค์รักชามาก ขณะเมื่อเดินทางมาด้วยกัน เวลาแดดร้อนพระองค์ก็หักใบไม้มาบังแดดให้นาง เมื่อต้องเดินทางผ่านเนินเขามีสภาพป่าเขาและนางหมดแรง พระองค์ก็สู้อุนนางพาเดินไป ยิ่งเดินทางนานเข้าหนทางก็ลำบากขึ้นทุกที ต้องผ่านหุบเขาห้วยเหวต่างๆ จันทะโครบต้องคอยปลอบประโลมนางโมราให้มีกำลังใจไม่ท้อแท้ ทรงชักชวนให้นางชมนกต่างๆ อันมี นกแก้ว นกกระทา นกยูง และกา เป็นต้น ทั้งยังเล่าตำนานความเป็นมาของนกเหล่านั้นให้นางฟัง ทรงชักชวนให้นางดูเสือกวาง หม่าจิ้งจอก นารีผล และคนธรรพ์ไปตลอดทาง เพื่อให้นางเพลิดเพลิน คลายความเหน็ดเหนื่อย

ทั้งสองเดินทางเรื่อยไปจนสุดทาง พบภูเขาขวางหน้าอยู่ จำจะต้องถัดเลาะข้ามเขาภูกันนี้ไป จันทะโครบจึงอุ้มนางค่อย ๆ เดินทางข้ามภูเขาไปตลอดคืน จนไปถึงกึ่งกลางเขา จึงทรงหยุดพักเอาแรง

รุ่งเช้าก็ชวนกันเดินทางต่อไป แสงแดดแผดกล้าขึ้นทุกขณะ รมไม่ที่พอมืออยู่บ้าง ก็ไม่อาจจะช่วยบรรเทาความร้อนแรงลงได้เลย พื่นหินที่เหยียบลงไปก็ร้อนผ่าว ๆ นางโมราไม่เคยลำบากตรากตรำมาก่อนก็หมดแรงและกระหายน้ำเป็นกำลัง นางร้องไห้วิงวอนพระสวามีให้หาน้ำมาให้ นางหาไม่แล้วนางคงจะตายอย่างแน่นอน จันทะโครบทรงสงสารนางยิ่งนัก หมดปัญญาที่จะหาน้ำมาให้ชายาค่อมแก้กระหายได้ แต่ด้วยความรักนาง มิได้นึกถึงตนเอง จันทะโครบตัดสินใจพระทัยใช้พระขรรค์ฟันลงที่พระเพลา เมื่อเลือดไหลโกรกออกมา ก็ทรงรองเลือดจากกายของพระองค์ให้นางดื่มแทนน้ำ ช่วยให้นางโมราค่อยบรรเทาความกระหายและกลับมีกำลังขึ้น จันทะโครบทรงเจ็บระบมบาดแผล แต่ก็หาเอาพระทัยใส่ไม่ ทั้งสองเดินทางต่อไปจนแสงแดดอ่อนลง พอดีข้ามพื่นเขามาถึงลำธารเชิงเขา จึงชวนกันสร้งน้ำ และประทับพักผ่อนอยู่ ณ ที่นั้น เมื่อทรงพักผ่อนจนมีกำลังดีแล้ว จันทะโครบก็พานางเดินทางเข้าเขตป่าต่อไป คราวนี้มีผลไม้ต่างๆ ให้เก็บเสวยไปได้ตลอดทาง

ในป่าแห่งนั้น มีโจรรว ๕๐๐ คนอาศัยอยู่ ตัวนายโจรใจคอดุร้ายเหี้ยมเกรี้ยม มีฝีมือในการรบพุ่ง และเก่งเวทมนตร์คาถาต่างๆ พวกโจรกลุ่มนี้เที่ยวปลอมตัวปล้นทรัพย์สินของชาวบ้านป่าแถบนั้นอยู่เป็นประจำ ชาวบ้านหวาดกลัวมาก

วันหนึ่งพวกโจรได้มาพบจันทะโครบและนางโมราเข้า นายโจร

เห็นคนทั้งสองแต่งกายสวยงาม มีเครื่องประดับมีค่า ก็พอใจมาก
 ทั้งอยากจะได้นางโมรามาเป็นเมียตน จึงสั่งลูกสมุนให้ส่งเสียงโห่ร้อง
 ช่มชู้ญ แล้วตรุกันเข้ามาล้อมจันทะโครบและนางโมราไว้ ตน
 เองกวัดแกว่งง้าวจนเกิดประกายวาบ ๆ กระที่บดินแผ่นดินแผดเสียงเกรียว
 กราด ชูเข็ญกล่าวหาจันทะโครบว่าบุกรุกเข้ามาในป่าของตน แต่
 จันทะโครบหาเกรงกลัวไม่ ทรงโต้ตอบนายโจรอย่างไม่หวั่นเกรง
 ทำให้นายโจรบันดาลโทสะยิ่งขึ้น ชูจันทะโครบให้ยกนางโมราให้ตน
 เสียโดยดี แล้วจะไว้ชีวิต

จันทะโครบกริ้วจัดที่โจรป่าสกปรกพูดจาล่วงเกินชายา ทรง
 ยืนพระขรรค์ประจำองค์ให้นางโมราถือไว้ป้องกันตัว ตนเองใช้ธนู
 เป็นอาวุธเข้าสู่รบกับโจรทั้งห้าร้อยคน ทรงยิงธนูฆ่าพวกโจรล้มตาย
 มากมาย เมื่อพวกโจรเข้าล้อมประชิดองค์ ก็ทรงฟาดด้วยคันธนู
 แดกกระจายไป แต่จันทะโครบไม่อาจจะต่อสู้ได้ก็ถอยแคล้วว่องไว
 เพราะทรงห้วยโยชยา พระหัตถ์ขวาก็ถือธนูคอยต่อสู้พวกโจร พระ
 หัตถ์ซ้ายจูงนางโมราไว้ ทรงสู้รบกับพวกโจรเป็นเวลานานจนพลบ
 ค่ำ จึงสังหารสมุนโจรได้หมดสิ้น เหลือแต่นายโจรผู้เดียวจับคู่อยู่กับ
 อยู่

ทันทีที่นายโจรก็ได้จิ้งหะ สามารถคว้าคันธนูของจันทะโครบ
 ไว้ได้มือนึง ส่วนอีกมือนึงคว้าได้ข้อมือนางโมรา ก็กระซอกนาง
 เข้ามาหาตน แต่จันทะโครบก็ดึงนางกลับไป จันทะโครบจับข้อมือ
 ซ้าย นายโจรจับข้อมือขวา นางโมราจึงถูกข้อมือแย่งดึงไปดึงมาอยู่
 ระหว่างกลาง จันทะโครบนั้นหัตถ์หนึ่งทรงข้อมือแย่งธนู อีกหัตถ์หนึ่ง
 ดึงข้อมือนางโมรา พระโอรสก็ร้องบอกชายาให้ส่งพระขรรค์ให้แก่
 พระองค์

นางโมราเห็นนายโจรงอาจ ขอมต่อสู้นิสฺยเสี่ยสมุหนมด สิ้นเพื่อแย่งชิงนางเช่นนั้น ก็มีโจรภักนายโจร แต่ยังคงคิดอาลัยพระสวามี จึงถึงเลวักพี่เสี่ยตายน้อง เมื่อได้ยินเสียงจันทะโครบร้องสั่งให้ส่งพระ- ขรรค์ให้ ก็ตัดสินใจไม่ถูกว่าจะส่งให้แก่ใครดี จะส่งพระขรรค์ให้สวามี ก็เกรงนายโจรจะตาย ครั้นจะให้นายโจรเล่าพระสวามีก็อาจจะถูกฆ่า

ในที่สุดนางก็ตัดสินใจยื่นพระขรรค์ให้ในระหว่างกลางชายทั้ง สอง ด้ามพระขรรค์อยู่ทางด้านนายโจร นายโจรจึงคว่ำพระขรรค์ไว้ ได้ก่อนจันทะโครบ และใช้พระขรรค์นั้นฟันจันทะโครบเต็มแรง จันทะโครบล้มทรุดลงทันที พระหัตถ์หลุดจากแขนนางโมรา กระนั้น พระองค์ก็ยังมีพระสติ ได้ประจักษ์น้ำใจนาง ช่างเสียดศักดิ์ตระกูล อะไรเช่นนั้น ที่พระองค์มาหลงรักนางโมรา แม้แต่เลือดในกายก็ยอม สละให้นางได้ จันทะโครบทรงวอนให้เทพดาช่วยประกาศแก่กัล- บุตรทั้งหลายขออย่าได้ลุ่มหลงอิศตรีเช่นพระองค์เลย สิ้นคำตรัสจัน- ทะโครบก็สิ้นใจ

คำประกาศของจันทะโครบทำให้นายโจรคิดแค้นใจนางโมรา แต่ก็อดไม่ได้ที่จะเข้าโลมเลียมนาง นางโมรามีใจเอนเอียงรักใคร่นาย โจรอยู่แล้ว จึงยอมเป็นเมียแต่โดยดี

เมื่อนายโจรได้นางโมราเป็นเมียแล้ว ก็สิ้นรักนาง ด้วยเห็นว่า นางสวยแต่รูป แต่จิตใจเหมือนงูพิษ ดูแต่สวามีรูปงามซึ่งรักนาง นักหนา นางยังฆ่าได้ลึงคอ สาอะไรกับโจรป่าดุร้ายอัปถักษณ์เช่นตน นางหรือจะจงรักภักดี ไม่ช้านางก็อาจฆ่าตนได้เช่นเดียวกัน นายโจร หวนเสี่ยตายบริวาร ไม่ควรที่ตนจะพามาตาย เพื่อแลกหญิงเช่นนาง โมรานี้เลย จะฆ่านางเสี่ยก็รู้สึกล้อใจเพราะเป็นหญิง จึงคิดผละ- หนี่ในขณะที่นางยังหลับอยู่

นายโจรคว้าพระขรรค์และธนูของจันทะโครบ คิดจะยึดเอาเป็นสมบัติของตน แต่แล้วก็ไม่กล้าเอาไปด้วย เกรงจะเป็นเสนียดจัญไร เพราะเป็นอาวุธที่ตนใช้ฆ่าเจ้าของ จึงทิ้งไว้ข้างนางโมรา แล้วนายโจรก็หลบหนีไป

รุ่งเช้านางโมราตื่นขึ้นไม่เห็นโจรบ้างก็ตกใจยิ่งนัก ครั้นแน่ใจว่าซัวร์กหลบหนีนางไปเสียแล้ว ก็ร้องให้รำพันต่าง ๆ นานาด้วยความหวาดกลัว และเมื่อหันไปเห็นพระศพจันทะโครบในบริเวณใกล้ ๆ นั้นนางก็ยิ่งร้องไห้คร่ำครวญหนักขึ้น รำพันถึงความดีของพระสวามี เมื่อครั้งเดินป่ามาด้วยกัน เพราะความชั่วของตนแท้ ๆ จึงต้องมาทุกข์ยากถึงเพียงนี้

นางโมราถูกละทิ้งอยู่ในป่าตามลำพัง นางเดินทางเซซังเรื่อยไป ในที่สุดก็มาถึงฝั่งทะเลลึกแห่งหนึ่ง ทิ้งหัวโผยและบอบช้ำไม่รู้จะเดินทางต่อไปแห่งหนใด

กล่าวถึงพระอินทร์บนสวรรค์ เมื่อเกิดเหตุร้ายแก่จันทะโครบ พระองค์ทรงร่ำร้อนพระทัยจึงเสด็จทิพยเนตรลงมายังโลกมนุษย์ ได้ทอดพระเนตรเห็นจันทะโครบสิ้นพระชนม์เพราะนางโมราใจชั่วมีจิตใจเพื่อแม่แก่ชายไม่เลือกหน้า พระองค์จะต้องลงโทษนางให้เข็ดหลาบเสียก่อน แล้วจึงจะเสด็จไปช่วยจันทะโครบต่อไป

พระอินทร์แปลงองค์เป็นเหยี่ยว บินตรงไปยังฝั่งทะเลแห่งนั้น ทำเป็นจิกกินเนื้ออย่างล่อให้นางโมราเห็น นางโมราอดอยากมาหลายวัน จึงวิงวอนขอให้เหยี่ยวแบ่งเนื้อให้ตนบ้าง เหยี่ยวเสแสร้งแกล้งเกี้ยวพาราสีนาง นางโมราก็ทำมารยาและทอดไมตรีให้ ไม่คิดว่าตนเป็นมนุษย์แต่เหยี่ยวเป็นสัตว์ พระอินทร์จึงตรัสประจานนางโมราว่า

มีใจแพศยาไม่เลือกมนุษย์หรือสัตว์ แล้วทรงสถาปนาเป็นพระชนี สิ้น
 คำสถาปนาภรรยา ก็กลายเป็นพระชนีไปทันที ไม่มีเสื่อผ้าสวมใส่ หมด
 ความอาย จำภาษาคนได้คล้ายคลึงคล้ายคลา แต่จำบาปของตนที่ฆ่า
 ผัวได้ เวลาพระอาทิตย์ทอแสงเป็นสีแดง ก็คิดว่าเป็นเลือดของผัว จึง
 ส่งเสียงร้องเรียกผัว ๆ ๆ ห้อยโหนไปตามกิ่งไม้ และได้ค้างเป็นผัว
 เทียวหากินอยู่ในป่านั้น

จึงเป็นเรื่องทำให้กล่าวกันว่า พระชนีมีแต่ตัวเมีย ไม่มีตัวผู้ เหตุ
 เพราะนางโมราหญิงชั่วได้ทำบาปไว้ และถูกสถาปแต่ครั้งนั้นมา

เมื่อลงโทษนางโมราแล้ว พระอินทร์ก็เสด็จไปแก้ไขจันตะ-
 โครบ ทรงใช้น้ำมันขโลมทาจันตะโครบจนทั่วองค์ แล้วเสกมนตร์
 ทิพย์ซ้ำ ไม่นานนักจันตะโครบก็ฟื้น พระอินทร์ทรงปลอบโยนให้คิด
 เสียว่าเป็นกรรมแต่ชาติก่อน จึงเกิดเหตุร้ายแรงขึ้น และทรงเล่าเหตุ-
 การณ์ที่เกิดกับนางโมรา ตั้งแต่ตกเป็นเมียโจร จนถึงพระองค์สถาปนา
 เป็นพระอินทร์ จันตะโครบทรงทราบดังนั้นแล้วก็หายแค้น พระอินทร์ทรง
 สั่งสอนให้จดจำเหตุการณ์ครั้งนี้ไว้เป็นบทเรียน การรักอิสตรีจน

กลุ่มหลงอาจทำให้เกิดอันตราย และบางทียังจะต้องอับอายขายหน้าคน
ทั่วไปด้วย

พระอินทร์ทรงชี้ทางให้จันตะโครบเดินทางไปที่ทิศเหนือ ระหว่าง
ทางจะได้พบคู่ครอง มีชื่อว่า มุจลินท์ นางเป็นธิดาของท้าวภูษงค์
พญานาคผู้ครองเมืองบาดาล มารดาของนางคือ นางกนิรี ท้าวภูษงค์
มิได้พาธิดาไปอยู่เมืองบาดาลด้วย หากแต่ให้อยู่ในถ้ำแห่งหนึ่งในป่า
แล้วเสกยักษ์พยนต์ตัวสูงใหญ่เต็มเมฆไว้คอยเฝ้าอยู่ที่ปากถ้ำ ใคร
เป็นคู่ครองของนางมุจลินท์ก็จะฆ่ายักษ์พยนต์ได้ จากนั้นพระอินทร์
ก็เสด็จกลับวิมาน

จันตะโครบสะพายธนูและถือพระขรรค์ เสด็จไปทางทิศเหนือ
ทรงเดินทางเรื่อยไปจนล่วงเข้าวันที่เจ็ด จึงเสด็จมาถึงป่าใหญ่อีกแห่ง
หนึ่ง ซึ่งเป็นเขตอยู่ในอำนาจของท้าวภูษงค์ จันตะโครบทรงมุ่งเดิน
ทางเข้าหาเนินเขา เพราะพระอินทร์ทรงทำนายไว้แล้วว่าพระองค์จะ
ได้พบเนื้อคู่ในถ้ำ พวกนาคทหารด่านของท้าวภูษงค์ซึ่งลาดตระเวนอยู่
แถวนั้น เห็นจันตะโครบเข้ามาในเขตแดนของตนก็โกรธ นัยน์ตาลุก
แดงดังแสงไฟ พากันแผ่พังพานเลื่อยรตรงเข้ามา

จันตะโครบเตรียมต่อสู้ ทรง้างธนูพร้อมกับระลึกถึงพระฤๅ
ซึ่งให้ธนูแก่พระองค์ ขอให้มาช่วย แล้วยิงธนูไปทันที ลูกธนูกลายเป็น
ครุฑบินถลาเข้าไล่ฆ่าฝูงนาค เสียงดังสะท้อนสะเทือนลั่นป่าไป
หมด ฝูงนาคสู้ไม่ได้ก็เลื้อยหนีไปบาดาลจนหมดสิ้น แล้วครุฑก็กลับ
คืนเป็นลูกธนูกลับเข้าแล่งดังเดิม

จันตะโครบเดินทางต่อไป ไม่ช้าก็ถึงภูเขาลูกหนึ่ง ซึ่งเป็นที่อยู่
ของนางมุจลินท์ เขาสูงสวยงามมาก หินเป็นประกายสีเหลืองระยับจับ

ก่อนเมฆ ที่เชิงเขา มีสระโบกขรณี มีดอกไม้ นานาชนิด ขึ้นอยู่เต็ม
ออกดอกบานไสวส่งกลิ่นหอมตลบอบอวล และยังมีไม้ผลออกลูกตก
เป็นพวงระย้า

จันทะโครบทรงชมธรรมชาติอย่างเพลิดเพลิน จนเสด็จมาถึง
หน้าถ้ำ ก็ทอดพระเนตรเห็นยักษ์พยนต์ยืนจังก้าเฝ้าหน้าถ้ำอยู่ ตัวสูง
เท่าภูเขา รูปร่างหน้าตาดำเกลียดน่ากลัวยิ่งนัก เขี้ยวสองข้างใหญ่โต
ราวกับงาช้าง พอดียักษ์พยนต์ก็มองเห็นจันทะโครบเข้าเหมือนกัน
มันทำท่าทางโกรธเกรี้ยวเหวี่ยงฟัน กลอกตาไปมา แล้วคำรามเสียงดัง
ก้องป่า กวาดแกว่งอาวุธทั้งสองมือ ตรงเข้ามาหมายจะจับจันทะโครบ

จันทะโครบหาवादกลัวไม่ ทรงคอยที่อยู่ ครั้นได้โอกาสก็
ตีด้วยคันธนู ถูกห้วยยักษ์เข้าพอดี ห้วยยักษ์หลุดกระเด็นกลงไป แต่
น่าประหลาดอะไรเช่นนั้น ยักษ์พยนต์ไม่ตาย ลุกขึ้นมาสู้ได้อีก จันทะ-
โครบกับยักษ์พยนต์สู้กันอูตลุด เสียงดังสนั่นไปทั่วทั้งป่า ฝุ่นฟุ้งตลบ
ไปหมด ยักษ์พยนต์เอากระบองตีจันทะโครบ แต่พระองค์หลบทัน
อย่างหวุดหวิด ทรงหันมายิงยักษ์พยนต์ด้วยธนู แล้วยังเอาพระขรรค์
ฟันซ้ำลงไปอีก แต่ยักษ์ก็ยังไม่ตาย แม้จันทะโครบจะยิงยักษ์พยนต์
จนตัวพรุนไปทั่ว แต่มันก็ยังลุกขึ้นมาได้อีก

จันทะโครบแทบจะหมดปัญญา พอดีทรงระลึกถึงคำตรัสของ
พระอินทร์ขึ้นมาได้ จึงทรงยกธนูขึ้นอธิษฐานว่า หากพระองค์เป็นคู่-
ครองของนางมัจฉินที่จริงแล้ว ขอให้พระอินทร์กับพระฤๅษีช่วยพระ-
องค์ฆ่ายักษ์พยนต์ด้วยเถิด พออธิษฐานจบ ก็ยิงธนูออกไป ลูกธนู
กลายเป็นไฟเข้ล้อมไล่ยักษ์พยนต์ ยักษ์พยนต์เลยสิ้นฤทธิ์ กลับ
กลายเป็นหลุม้ากองอยู่ตรงนั้นเอง

จันทะโครบเสด็จเข้าไปภายในถ้ำ พอแลเห็นก็ทรงตะลึง เพราะถ้ำนั้นสวยงามมาก ผนังถ้ำเป็นหินสวยงาม ส่องแสงแวววาวราว แก้วมรกต เพดานถ้ำมีหินย้อยระยิบระยับจับตา มองดูเหมือนหยดน้ำใส และยังมีแท่งหินรูปร่างคล้ายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และหงส์เรียงรายเป็นประกายอยู่ทั่วไป เหมือนกับมนุษย์มาขึ้นแต่งไว้ ลึกเข้าไปภายในมีแผ่นหินเป็นชั้นเป็นหลืบ ภายในถ้ำมีห้องคูหามากมายหลายสี ห้องสีแดงก็แดงเหมือนน้ำครั่ง ห้องสีเขียวก็เขียวเข้ม ห้องสีขาวก็ขาวกระจ่าง ห้องสีเหลืองก็เหลืองราวกับทองคำ แสงสีต่างๆ แข่งกันส่องประกายวาววามสว่างไสวจนไม่รู้เวลากลางวันหรือกลางคืน จันทะโครบเพลินชมถ้ำเรื่อยไป

ในห้องคูหาหนึ่ง นางมัจฉินที ศิดาทั่วภุชงค์ กำลังนั่งร้อยมาลัยอยู่อย่างเปลือยเปลีน จนเมื่อจันทะโครบเสด็จไปถึง ก็ไม่รู้สึกองค์ ทันท้จันทะโครบทอดพระเนตรเห็นนางก็ทรงตะลึง ช่างงามอะไรเช่นนั้น ไม่เคยพบหญิงใดงามถึงเพียงนี้เลย จันทะโครบเสด็จเข้าไปทักทาย นางมัจฉินทีตกพระทัยยิ่งนัก ที่จู่ๆ ก็มีชายหนุ่มเข้ามาถึงในถ้ำ จันทะโครบจึงปลอมโยนนาง และชี้แจงว่า พระอินทร์เป็นผู้บอกนางและพระองค์เป็นเนื้อคู่กัน ทั้งยังทรงบอกหนทางให้พระองค์เสด็จมา หากพระองค์มิใช่เนื้อคู่ของนางแล้ว ที่ไหนจะสามารถฆ่ายักษ์พยนต์ และเข้ามาถึงในถ้ำนี้ได้ นางมัจฉินทีทรงบ้ายเบี่ยงจะให้จันทะโครบไปสู้ขอต่อพระบิดา จันทะโครบจึงทรงหว่านล้อมว่า การที่พระองค์สามารถสังหารยักษ์พยนต์ของพระบิดานางได้ก็เท่ากับพระบิดาได้ยกนางให้แก่พระองค์แล้ว เพราะพระบิดาของนางได้ทรงอธิษฐานไว้ว่า ผู้ที่สามารถสังหารยักษ์พยนต์ได้เท่านั้นคือเนื้อคู่ของนาง

ในที่สุดนางมุจลินท์ก็พระทัยอ่อน และทรงเห็นจริงตามคำตรัสของจันทะโครบ จันทะโครบจึงประทับอยู่กับนางมุจลินท์ที่ถ้ำทิพย์นั้นเรื่อยมา

เวลาผ่านไปได้สี่เดือน นางมุจลินท์ก็ทรงครรภ์ จันทะโครบเกรงว่า เมื่อถึงกำหนดคลอด ชายจะได้รับความปลอดภัย เพราะอยู่กันแต่ลำพังสององค์ในป่าเท่านั้น จึงตรัสชวนชายาเสด็จกลับบ้านเมืองของพระองค์ นางมุจลินท์อาลัยถ้ำที่อาศัยและคิดถึงพระบิดามาก แต่ก็จำเป็นต้องตามเสด็จพระสวามี

ทั้งสององค์ จันทะโครบและนางมุจลินท์ เดินทางรอนแรมมาในป่า วันหนึ่งหลังจากที่เดินกันมาพักใหญ่ ก็ชวนกันประทับพักผ่อนอยู่ใกล้ที่ร่มแห่งหนึ่ง เป็นที่น่าสบาย มีลมพัดเย็นสบาย ๆ ทั้งสององค์ก็เลยบรรทมหลับไป

ในป่าแห่งนั้น เป็นที่อาศัยของนางยักษ์หม้ายคนหนึ่ง วันนั้นนางยักษ์ออกป่าหาอาหาร เทียวจับเนื้อกินเรื่อยมา จนมาพบจันทะโครบและชายาบรรทมหลับอยู่ข้างเนินเขา

นางยักษ์หัวเราะดีใจเหมือนได้แก้ว หมอบเมียงมองดูทั้งสององค์ นางร้ายมนตรีให้เกิดลมพัดไปทางจันทะโครบและนางมุจลินท์แล้วไปรยหาให้ปลิวไปต้ององค์ ทำให้ทั้งสององค์หลับไหลไม่ได้สติ แม้นางยักษ์จะทดลองกระแทบตีจนป่าสนสะเทือน ก็ไม่รู้สึกองค์ นางยักษ์จึงขยับย่อเข้าไปใกล้ เห็นจันทะโครบรูปร่างก็ชอบใจรักใคร่ ตรงเข้าปลัดนางมุจลินท์ออกไปห่าง แล้วนางเข้ามานอนแทนที่

แต่แล้วก็คิดขึ้นมาได้ว่าหากจันทะโครบต้นบรรทม เห็นนางเป็นยักษ์น่าเกลียด ก็คงตกพระทัย นางจะต้องปลอมตัวให้เหมือนนางมูจลินท์จึงจะสมอุบาย

นางยักษ์คลายมนตร์ให้นางมูจลินท์ตื่นขึ้น แล้วตรงเข้าตบตีถีบนางอย่างดุร้าย นางมูจลินท์ตกพระทัยตัวสั่นขวัญหาย ทรงอ้อนวอนขอร้องไม่ให้ทำร้ายนาง แต่ไม่เกิดผล นางยักษ์ร้ายกลับขู่ตะคอกนาง บังคับถามเรื่องราวต่าง ๆ นางมูจลินท์จึงทรงเล่าเรื่องราวของนางและพระสวามีให้นางยักษ์ฟังโดยละเอียด และทรงขอร้องนางยักษ์ให้

สงสารนางและลูกในท้อง นางยักษ์ยิ่งโมโหโกรธาว่านางต่างๆ และ
 ตีนางด้วยกระบอง มีใยที่นางมุจลินท์จะกันแสงอ่อนนอน นางยักษ์
 ก็ไม่สงสาร กลับจับนางมุจลินท์ฟาดลงกับพื้นหวังจะให้ตาย แต่
 เดชะบุญลูกในครรภ์ของนางช่วยไว้ จึงเพียงแต่สลบไป

นางยักษ์พิศดูรูปร่างหน้าตาของนางมุจลินท์ที่อยู่ครู่หนึ่ง ก็ร้าย
 มนตร์แปลงร่างให้เหมือนกันไม่ผิดเพี้ยน เสร็จแล้วนางยักษ์ก็คว่ำร่าง
 นางมุจลินท์ ซึ่งตนคิดว่าตายแล้ว ขว้างไปสุดกำลัง กะให้ตกทะเลไป
 โดยหวังจะให้เป็นเหยื่อปลา จากนั้นนางยักษ์แปลงก็เข้าไปนอนเคียง
 ข้างจันทะโครบและกลายมนตร์สะกด

ขณะที่จันทะโครบบรรทมหลับอยู่ ทรงสุบินไปว่า นกอินทรี
 บินมาเฉี่ยวเอาขาไป ทำให้พระองค์ตกพระทัยตื่นขึ้น ทรงหันมา
 ปลุกชายา แต่พระองค์ก็ต้องแปลกพระทัยที่ได้กลิ่นนางผิดแปลก
 ไป ทั้งผิวเนื้อของนางที่เคยอ่อนละมุน ก็กลับแข็งกระด้าง แต่ครั้น
 พิศดูรูปทรงนาง ก็งามเหมือนอย่างเดิม จึงทรงคิดว่า เห็นจะเป็น
 เพราะนางมุจลินท์ต้องตากแดดตากลมเดินทางเหน็ดเหนื่อย ส่วนนาง
 ยักษ์แปลงแสร้งทำเป็นเพิ่งตื่น ลูกขึ้นกราบจันทะโครบ แล้วทำเป็น
 ยิ้มแย้มเข้าเฝ้าบอชิงพระองค์

ในที่ใกล้ ๆ กันนั้น มีนกสาธิตาสองตัวผิวเมี่ยม ได้เห็นเหตุ-
 การณ์ที่นางยักษ์ทำต่อนางมุจลินท์ทุกอย่าง จึงแกล้งพูดจกัันกระทบ
 นางยักษ์ นางนกแกล้งตัดพ้อพ้อนกว่า เกิดเป็นผู้หญิงนั้นลำบาก
 เหลือเกิน รักผิวผู้ติดตามมาจนตัวตาย แต่ผิวกลับสบายอกสบายใจ
 ข้างพ้อนก็แก้ว่า ก็มันทำเหมือนเมียเก่าไปทุกอย่าง ใครจะไป

สงสัยเล่าว่าเป็นกมลมารยา นางยักษ์ได้ยินเข้าก็โกรธจัด แผลเสียง ตะโกนไล่นกคังก้องไปทั้งป่า

จันทะโครบทรงได้ยินคำพูดของนกทั้งสองเช่นเดียวกัน ก็เกลียดพระทัย ยิ่งทรงนึกถึงสุบินประหลาด เหมือนเป็นลางว่าจะเกิดเหตุร้าย ก็ยิ่งทรงสงสัย และตามปรกตินางมูจลินท์ไม่เคยส่งเสียงดังเช่นนี้มาก่อนเลย นางเคยชอบฟังเสียงนก แต่คราวนี้เหตุไรจึงเปลี่ยนไป ฟังนกพูดแก่นักลับโกรธเกรี้ยว เมื่อพระองค์ตรัสถามนางยักษ์แปลงก็แสวงงตอบว่า นางเจ็บท้อง ได้ยินเสียงนกจึงรำคาญ

จันทะโครบยังไม่สิ้นระแวงแคลงพระทัย ทรงพินิจพิเคราะห์ ขายาให้ละเอียดขึ้น ก็พอจะสังเกตได้ว่า จริตกิจริยาของนางผิดแปลกไปบ้าง แต่พระองค์ไม่มีสิ่งใดจะพิสูจน์ให้แจ้งชัดได้ ทรงคิดว่ามีอยู่หนทางเดียว คือเสด็จกลับบ้านเมืองให้เร็วที่สุด แล้วให้โหรทำนาย ก็จ้ะรู้ว่าร้ายดีประการใด

จันทะโครบตรัสชวนขยาเดินทางต่อไป ทรงแกล้งเดินทางข้ามเขา ผ่านหุบเหว และลำธารต่าง ๆ อย่างรวดเร็วไม่รี้งรอ นางยักษ์แปลงก็ไม่ย่อท้อ เดินตามจันทะโครบได้ทัน ๆ กัน ไม่แสดงว่าเหน็ดเหนื่อย จันทะโครบยิ่งทรงระแวงนางยิ่งขึ้น พระองค์ทรงรีบรุดเดินทางทั้งกลางวันและกลางคืน ประมาณเดือนครึ่งก็ถึงเมืองจักรพรรดิ

ชาวเมืองทั้งหญิงชายเห็นจันทะโครบเสด็จกลับมา ต่างยินดีโห่ร้องต้อนรับอยู่ยังมี

จันทะโครบไม่รอช้า รีบพาขายาเข้าวังไปเฝ้าพระชนกชนนี
ทันที กราบทูลให้ทรงทราบเรื่องราวแต่หนหลัง พระเจ้าพรหมทัต
ดีพระทัยมาก จะรับขวัญพระโอรสโดยให้ปกครองบ้านเมืองต่อไป มี
รับสั่งเรียกโหรให้มาทำนายพระโอรสว่าจะครองบ้านเมืองได้ร่มเย็น
เป็นสุขประการใด อีกทั้งนางมุจลินท์ซึ่งทรงครรภ์อยู่นั้นจะประสูติ
โอรสหรือธิดา

ถึงตอนนี้ความลับของนางยักษ์ก็แตก โหรผู้เฒ่าตรวจดวง
ชะตาอย่างถี่ถ้วน ก็รู้ว่าเป็นยักษ์ จึงกราบทูลไปตามจริง นางยักษ์
เห็นอุบายของตนไม่เป็นผลสำเร็จ ก็โกรธแค้นมาก กลับร่างเป็นยักษ์
ดังเดิม กวาดแกว่งกระบอง สองตาลูกแดง แผลเสี้ยวร้องกึกก้องไปทั้ง
ปราสาท พระเจ้าพรหมทัต พระมเหสี สาวสรงกำนัลใน และโหรต่าง
ลุกว้างหนีกันจ้าละหวั่น จันทะโครบแค้นพระทัยยิ่งนัก ทรงถลันเข้า
สกัดนางยักษ์ไว้ นางยักษ์โถมเข้ามาหมายจะจับพระองค์พาไปอยู่กับ
นางในป่า จันทะโครบทรงตีด้วยคันธนูจนนางยักษ์ชวนเซไป ทรงเข้า
ตีซ้ำอีก อำนาจของธนูทำให้นางยักษ์ไม่อาจจะสู้อยู่ต่อไปได้ ด้วย
ความรักตัวกลัวตาย นางยักษ์รำยมนตร์ให้เกิดเป็นเมฆหมอกมืดครึ้ม
ไปทั้งปราสาท แล้วเด็ดลอดหลบหนีเข้าป่าไป

เมื่อนางยักษ์ไปแล้ว เมฆหมอกมืดครึ้มก็พัดหาย กลับสว่าง
ดังเดิม จันทะโครบทรงห่วงใยขายามาก จึงทูลลาพระบิดามารดาไป
ตามหนทาง พระเจ้าพรหมทัตจะให้กองทัพยกติดตามไปด้วย แต่
จันทะโครบทรงทัดทานไว้ เพราะเกรงไพร่พลจะลำบาก ทรงขอแต่
เพียงสี่พี่เลี้ยงของพระองค์ตามเสด็จด้วยเท่านั้น

จันทะโครบทรงติดตามหานางมุจลินท์ไปทุกหนทุกแห่งเป็น
เวลาช้านาน แต่หาได้พบนางไม่

เมื่อนางมุจลินท์ถูกนางยักษ์ขว้างตกทะเลไปนั้น พระสมุทรซึ่งเป็นเทวดาประจำอยู่ในท้องทะเล ได้นิมิตองค์เป็นสวาคุดขึ้นมารับร่างของนางไว้ แล้วค่อย ๆ พานางมุจลินท์ลอยไป จนมาถึงปล่องช่องทางที่จะลงสู่เมืองบาดาลของท้าวกุซงค์ ซึ่งเป็นพระบิดาของนาง

วันนั้นท้าวกุซงค์เกิดเร่าร้อนพระทัย ประทับอยู่ไม่เป็นสุข จึงตรัสชวนเหล่าหน้าคบริวารออกจากเมืองบาดาล ไปสรงน้ำเล่นเพื่อให้สบายพระทัย ขณะที่ท้าวกุซงค์ทรงเพลิดเพลินอยู่นั้น ก็ทอดพระเนตร

เห็นสวะลอยใกล้เข้ามา กลืนได้ช่วยส่งให้ลอยมาตรงพระพักตร์ ท้าว
 กุซงก์ทรงพิศดูอยู่ครู่หนึ่ง ก็จำได้ว่าเป็นพระธิดา จึงตรงเข้าอุ้มนาง
 พาขึ้นมาริมฝั่ง เห็นนางนอนแน่นิ่ง ซ้ำตามร่างกายยังมีริ้วรอยถูก
 ทูบตีบอบซ้ำ ก็เข้าพระทัยว่านางตายเสียแล้ว จึงเสียดพระทัยจนหมดสติ

เหล่าบริวารนาถทั้งหลายต่างช่วยกันแก้ไขจนฟื้นขึ้นทั้งสององค์
 ท้าวกุซงก์ทอดพระเนตรเห็นพระธิดายังไม่ตายก็ดีพระทัย นางมุจลินท์
 กราบทูลพระบิดาถึงเรื่องราวของนาง แล้วกันแสงห้วงใยพระสวามี
 ท้าวกุซงก์ทรงปลอบโยนพระธิดาว่า หากจันทะโครบยังมีพระชนม์อยู่
 ก็คงจะติดตามมาพบกันสักวันหนึ่งจนได้ แต่เวลานี้พระองค์ทรงจน
 ปัญญา ไม่รู้จะไปติดตามหาจันทะโครบแห่งใด

ท้าวกุซงก์ทรงพาพระธิดาเสด็จมาประทับยังเมืองบาดาล รับ
 สั่งให้โหราทำนายอนาคตพระธิดา โหรากราบทูลว่า พระธิดาจะได้พบ
 พระสวามีแน่นอน และจะประสูติพระโอรสซึ่งมีบุญญาธิการเหนือคน
 ทั้งหลาย ท้าวกุซงก์ดีพระทัยยิ่งนัก โปรดให้จัดงานพิธีรับขวัญพระ
 ธิดา มังงานมหรสพครึกครื้นทั้งเมืองบาดาลเป็นเวลาถึงเจ็ดวัน ทรง
 จัดปราสาทที่ประทับให้ พร้อมทั้งประทานสาวสรวรกำนัลในไว้คอย
 รับใช้

นางมุจลินท์ประทับอยู่เมืองบาดาลจะมีความสุขก็หาไม่ นาง
 เฝ้าแต่คิดถึงพระสวามีทุกค่ำเช้า จนเวลาผ่านไปเจ็ดเดือน นางก็
 ประสูติพระโอรส พนักงานชาวที่ประโคมแตรสังข์รับขวัญพระกุมาร
 ท้าวกุซงก์ทรงรักใคร่พระนัดดาสุดสวาทหาใจ ประทานนามว่า จัน-
 ทะวงศ์ โปรดให้พี่เลี้ยงนางนมคอยอุ้มชูดูแลพระกุมาร พระองค์เอง
 เสด็จมาเยี่ยมนัดดาทุกเช้าเย็น

ซึ่งพระกุมารเจริญพระชันษา ยิ่งละม้ายคล้ายพระบิดา ทำให้นางมุจลินท์ยิ่งเศร้าโศกคิดถึงพระสวามี เมื่อจันทะวงศ์มีพระชนม์ได้เจ็ดพรรษา ท้าวภุชงค์ทรงจัดลูกนาคมีฤทธิ์จำนวนห้าร้อยคนให้เป็นมหาดเล็กของนั้ดดา และยังโปรดแต่งตั้งพระกุมารพรหมินทร์และพิณสุวรรณ ซึ่งเป็นพระญาติพระวงศ์ ทั้งมีฤทธิ์มีเดช ให้เป็นพระพี่เลี้ยง ทรงสั่งสอนเวทมนตร์คาถาต่าง ๆ ให้จันทะวงศ์จนเก่งกล้า และประทานธนูวิเศษให้เป็นอาวุธคู่พระหัตถ์

จันทะวงศ์เจริญวัยขึ้นเป็นลำดับ ทรงเล่นชุกชวนสนุกสนาน แวดล้อมด้วยบรรดามหาดเล็กลูกนาคทั้งหลาย มีแต่ความเพลิดเพลินตลอดเวลา

วันหนึ่งจันทะวงศ์ทูลลาพระอัยกาไปประพาสป่า พร้อมด้วยพรหมินทร์ พินสุวรรณ และมหาดเล็กบริวารทั้งหลาย ท้าวภุชงค์ทรงอนุญาตและสั่งนั้ดดาให้รีบเสด็จกลับก่อนค่ำ จันทะวงศ์และพระพี่เลี้ยง ตลอดจนเหล่าบริวาร พวกกันแทรกพันท้นเข้ามา เที่ยวเล่นอยู่ในป่า ชมนกชมไม้ นานาชนิดอย่างเพลิดเพลิน และเล่นสนุกสนานกันเต็มที่ ประเด็ยก็ชวนกันไล่จับสัตว์ต่าง ๆ มาขี้ว้างไล่กัน ประเด็ยก็ชวนกันเล่นซ่อนหา ส่งเสียงหัวเราะเจียวจ้าลั่นไปทั้งป่า

ขณะที่จันทะวงศ์ พระพี่เลี้ยงและเหล่าบริวารทั้งหลาย กำลังส่งเสียงอะอะตามประสาเด็กอยู่นั้น มียักษ์ตนหนึ่งชื่อ ดิงษกัมม์ อาศัยอยู่ที่เขาจักรโกญจ์ เหาะผ่านมาเห็นเด็กเล็กมากมายกำลังเล่นกันอยู่ในป่าอย่างกึกกัก ล้วนแต่รู้นราวคราวเดียวกัน ไม่เห็นมีผู้ใหญ่มาด้วย น่าจับกินเล่นให้เขินใจเสียจริง ๆ ดิงษกัมม์กระหึ่มใจมาก จึงเหาะลงท่ามกลางเด็กทั้งหลาย แล้วทำเดินโย่งเย่งตัวสูงใหญ่เหมือนขุนเขา

จันทะวงศ์กำลังควบกระทิงป่าเล่นอยู่ ทอดพระเนตรเห็นเข้า ก็ทรงชี้ให้บรรดาหาดเล็กดู ตรัสว่า ดูแน่ะ ตัวอะไรใครรูปร่างใหญ่โตดีจริง มีเขี้ยวมีงาเสียด้วย แล้วจันทะวงศ์และเหล่าบริวาร ก็พากันหัวเราะขันรูปร่างหน้าตาของดิงษกัมม์ ดิงษกัมม์เห็นจันทะวงศ์ หน้าตาสวยงามน่ารัก ยิ่งดูยิ่งน่ากิน น้ำลายจะหกเสียให้ได้ จึงตรงเข้าไปหมายจะจับกินก่อนคนอื่น พวกเสนาบริวารนาคเด็กเล็กทั้งหลายพากันเอาไม้มาไล่ เรียกดิงษกัมม์ว่า อ้ายตัวโต เข้ามาใกล้พระโอรสไม่ได้นะ ต้องถอยออกไป แล้วหมอบลงเสีย ต่างรุมกันถามดิงษกัมม์ว่า รูปร่างหน้าตาอย่างนี้เรียกว่าตัวอะไร ใหญ่โตดี ของเล่นสักหน่อย จะได้ไหม

ดิงษกัมม์ได้ฟังเกิดโมโหจนเฉียว แผดเสียงคำรามอย่างสามขุมเข้าไปจะจับจันทะวงศ์ พระกุมารทรงตีด้วยคันธนูคู่พระหัตถ์ ถูกดิงษกัมม์เสียงดังผิงๆ ยักษ์ร้ายถึงกับล้มลง แต่ก็ลุกขึ้นมาจะต่อสู้กับแถมชกกระบองออกมาคอยรับ พวกเด็กๆ เข้าล้อมหน้าล้อมหลังวิ่งดูกันเกรียวกราวลั่นไปทั้งป่า ดิงษกัมม์คิดว่าได้เด็กก็จับฟาดหวังจะให้ตาย พวกมหาดเล็กเด็กนาคทั้งหลายเลยกลับคืนร่างเป็นนาค สำแดงฤทธิ์เลื่อยไล่ดิงษกัมม์ แต่ละตัวตากลแดง จะฟันพิษใส่ยักษ์ให้ตาย ทันทันนั้นจันทะวงศ์ทรงยิงธนูออกไปถูกอกดิงษกัมม์ ยักษ์ร้ายเจ็บปวดแทบจะสิ้นชีวิต แต่ยังสามารถเรียกกำลังใจรามนตร์ทำให้ลูกธนูหลุดจากอกได้ แล้วรีบจะเหาะหนี แต่พรหมินทร์และพิณสุวรรณรีบเลื่อยไล่เอาหางรวบรัดดิงษกัมม์ไว้ได้เสียก่อน ดิงษกัมม์หมดท่าทำได้แต่นอนต้นอยู่ไปมา ร้องขอโทษจันทะวงศ์ ขอให้ไว้ชีวิต และสัญญาว่าจะยอมเป็นข้าไปจนตาย จันทะวงศ์ตรัสสั่งให้พระพี่เลี้ยงปล่อยยักษ์เสีย แล้วทรงชักไขว้รูปร่างหน้าตาเช่นดิงษกัมม์นี้เรียกว่าอะไร ดิงษกัมม์กราบ-

ทูลว่าตนเป็นยักษ์ จันทรวงศ์ได้พระทัยที่รู้จักยักษ์ว่ารูปร่างหน้าตาเป็น
 เช่นนี้ เพราะทรงเคยได้ยินพวกผู้ใหญ่พูดกันถึงเรื่องยักษ์ แต่พระองค์
 ยังไม่เคยเห็นสักที เมื่อถึงขำก็ได้ทราบว่จันทรวงศ์เป็นใหญ่อยู่ใน
 บาดาลก็ขำแครง ออกปากถวายลูกชายของตนชื่อ กาละวรุ ให้เป็นข้า
 รับใช้จันทรวงศ์ด้วย จันทรวงศ์จึงเร่งให้ถึงขำไปติดตามลูกชายมา
 จะได้เป็นเพื่อนเล่นคุ้นเคยกับพระองค์เร็ว ๆ

ถึงขำมารับเหาะกลับไปที่อยู่ของตน เล่าเรื่องราวให้เมียและ
 ลูกฟัง แล้วชวนลูกชายเหาะกลับมาเฝ้าจันทรวงศ์อย่างรีบด่วน พร้อม
 ทั้งถวายดวงแก้ววิเศษแก่จันทรวงศ์ด้วย ดวงแก้วนี้ช่วยให้เหาะเหิน
 เเดนอากาศได้ตั้งใจนึก ถึงขำก็กราบทูลฝากฝังลูกชาย หากทำอะไร
 ผิดพลั้งไปบ้างก็ขอให้ทรงอภัยให้ เพราะกาละวรุก็ยังเด็กอยู่ ส่วน
 ตนนั้นพร้อมจะมาเฝ้าเสมอ หากจันทรวงศ์ต้องประสงค์ จากนั้น
 ถึงขำก็ทูลลากลับไป

จันทรวงศ์ทรงเห่อดวงแก้ว ก็ทดลองฤทธิ์อำนาจของดวงแก้ว
 เล่น ทรงถือดวงแก้วไว้แล้วเที่ยวเหาะไล่จับนกลเล่นอย่างสนุกสนาน
 มีกาละวรุเหาะตามหลัง ผุ่งนาคเด็กอื่น ๆ ได้แต่นั่งเฝ้าหน้าคู
 กันสลอน เพราะเหาะไม่เป็น จันทรวงศ์และบริวารเล่นชุกชอนอยู่
 ในป่าจนเวลาใกล้ค่ำ ก็ชวนกันแทรกพิน้ำกลับเมืองบาดาล

ขอย้อนกล่าวถึงจันทระโครบ ยังคงเที่ยวติดตามหานางมุจลินท์
 มีพระพี่เลี้ยงทั้งสี่เป็นเพื่อน แม้จะยังไม่พบชายา จันทระโครบก็หา
 ย่อท้อไม่

วันหนึ่งเสด็จมาถึงถ้ำที่เคยประทับร่วมกับชายา ยิ่งทอดพระ-
 เนตรเห็นถ้ำ ก็ยิ่งทรงคิดถึงความหลัง จันทระโครบยิ่งทรงเศร้าโศกจน

ไม่อาจระงับพระทัยได้ ถึงกับสลบไป เมื่อฟื้นขึ้นพระองค์ทรงระลึกถึงพระฤๅซึ่งเป็นพระอาจารย์ขึ้นมาได้ ว่าเป็นผู้มีฤทธิ์ รู้เวทมนตร์คาถา อาจจะมีข่าวคราวของชาย จึงชวนพระพี่เลี้ยงเดินทางไปหา

แม้ธรรมชาติป่าเขาจะสวยงาม มีดอกไม้มีนานาชนิด มีนกน่ารักต่าง ๆ แต่จันทะโครบก็ไม่วายโสกเศร้า ในที่สุดก็เสด็จถึงอาศรมของพระฤๅ จันทะโครบตรงเข้าไปกราบ แล้วกั้นแสง ทรงเล่าเรื่องราวของพระองค์ให้พระฤๅฟังจนหมดสิ้น พระฤๅเข้าเฝ้าทูลทูลรู้เรื่องราวโดยตลอด จึงบอกจันทะโครบให้ทรงทราบ ว่า นางมัจฉินที่นั่นอยู่เมืองบาดาล ประสูติพระโอรสแล้ว พระฤๅปลอบโยนจันทะโครบให้คลายวิตกและชี้ทางให้เสด็จติดตามไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ก็จะได้พบชายาและโอรสอย่างแน่นอน

จันทะโครบ และพระพี่เลี้ยง จึงเดินทางติดตามนางมัจฉินที่ต่อไป แม้หนทางจะลำบากตรากตรำก็ไม่ทรงท้อถอย ตลอดทางก็ทรงบนบานขอให้เทวดาช่วยนำพระองค์ไปพบชายา ทรงเดินทางติดตามหานางมัจฉินที่เรื่อยไปไม่หยุดยั้ง จนที่สุดก็เสด็จมาถึงฝั่งทะเล ทรงตกลงพระทัยจะประทับพักแรมอยู่ในป่าริมฝั่งทะเลนั้น รอคอยจนกว่าจะได้พบชายา เพราะจันทะโครบทรงมั่นพระทัยว่าจะได้พบชายาที่แน่นอน ตามคำทำนายของพระฤๅ

ถึงคราวที่พ่อลูกจะได้พบกัน ในวันที่จันทะโครบเสด็จมาถึงฝั่งทะเล จันทะวงศ์ก็ทรงรู้สึกกระสับกระส่าย ร้อนพระทัยอยากจะเสด็จไปเที่ยวป่า ชมสังสารสัตว์ จึงทูลลาพระมารดาและพระอัยกาขึ้นมายังเมืองมนุษย์ พรหมินทร์ พิณสุวรรณ และกาละวูธ ตลอดจนมหาดเล็กทั้งหลายตามเสด็จพร้อมพรุ่ง แทรกพินนำขึ้นมาจากบาดาล

จันทะวงศ์ทรงเล่นน้ำกับบรรดานาคบริวารอย่างสนุกสนาน นาคทั้งหลายก็ลึกลง เที้ยวเลื้อยปรูดปราด ฟาดหางจนน้ำแตกกระจาย เป็นฟองฝอย ส่งเสียงอึกทักกรึกโครม

จันทะวงศ์ทรงเล่นน้ำจนเบื่อ ก็นำเหล่าบริวารเข้าไปเที่ยวเล่นในป่า พวกนาคก็กลายเป็นมนุษย์ทั่วหน้ากัน ต่างชิวกันดูนก มินกกระทา นกกระลิง นกเขา เป็นต้น จันทะวงศ์ทอดพระเนตรเห็นนกตะกรุม หัวโล้นเลียนไม่มีผมสักเส้นเดียว พระองค์ไม่รู้จัก จึงตรัสถามพระพี่เลี้ยง พระพี่เลี้ยงช่วยกันทูลว่าเป็นนกตะกรุม ที่หัวล้านเพราะไปกินผี จึงเกิดร้อขนร่วงหมด เลยกลายเป็นนกตะกรุมหัวโก้น จันทะวงศ์และฝูงนาคบริวารเที่ยววิ่งเล่นกันอยู่ในป่าสนุกสนานเป็นอันมาก

จันทะโครบประทับพักผ่อนอยู่ในป่าแห่งนั้น ไม่ไกลจากที่จันทะวงศ์และบริวารเล่นชุกชอนอยู่เท่าไรนัก เสียงอะอะลั่นป่าทำให้พระองค์แปลกพระทัย จึงรับสั่งให้พระพี่เลี้ยงไปดู พระพี่เลี้ยงทั้งสี่ค่อย ๆ ตามเสียงอะอะนั้นไป แอบแฝงเข้าไปดูจนใกล้ ก็เห็นจันทะวงศ์และเด็ก ๆ มากมายเล่นสนุกสนานกันอยู่ ทั้งยังมียักษ์ร่วมเล่นอยู่ด้วยตนหนึ่ง สำหรับจันทะวงศ์นั้น พระพี่เลี้ยงเห็นตรงกันว่า มีรูปร่างหน้าตาผิวพรรณคล้ายจันทะโครบมาก บางทีจะเป็นพระโอรส พระพี่เลี้ยงกลับมาทูลจันทะโครบทุกประการ

จันทะโครบรีบเสด็จไปแอบทอดพระเนตรบ้าง ได้เห็นจันทะวงศ์มีหน้าตาน่ารัก ผิวพรรณไม่ผิคนางมุจลินท์ ทรงมันพระทัยว่าเป็นโอรสของพระองค์ จึงเสด็จจากพุ่มไม้เข้าไปหาจันทะวงศ์ หมายจะไต่ถามให้รู้ความ เหล่าเด็กนาคแปลงทั้งหลายเห็นมีคนเดินตรงเข้าไป

ใกล้เจ้านายของตน ไม่รู้จักหมอบเฝ้าทำความเคารพ ก็พากันวิ่งพรวดออกมาทันใจ ร้องอะอะว่าจะเดินไปไหน เจ้านายประทับอยู่ทำไมจึงไม่หมอบคลาน

เทวดาดลพระทัยจันทะวงศ์ให้ทรงสงสารคนแปลกหน้า จึงตรัสห้ามบริวารว่า พวกเรอย่าไปห้ามเขาเลย เขาจะไปไหนก็ให้เขาไป แล้วพระองค์ยังตรัสถามจันทะโครบว่า ลุงชื่ออะไรจ๊ะ จะไปข้างไหน เป็นเชื้อสายกษัตริย์หรือชาวบ้าน เล่าสู่กันให้รู้สักหน่อย จันทะโครบตรัสว่า พระองค์ชื่อจันทะโครบ เป็นเชื้อสายกษัตริย์พระกุมารเล่าเป็นใคร จันทะวงศ์ทูลตอบว่า ข้าชื่อจันทะวงศ์ พระบิดาคือท้าวภูษงค์ เป็นเจ้าเป็นใหญ่อยู่เมืองบาดาลนะ พระมารดานามว่ามูจลินท์ วันนั้นข้าแทรกดินแทรกน้ำมาเที่ยวเล่นในป่า และยังทรงโอ้อวดด้วยว่า ข้านี้แหละเก่งนักละ คนตั้งพันตั้งหมื่นก็สู้ข้าไม่ได้

จันทะโครบได้ฟังดังนั้น ก็รู้แน่ว่าเป็นโอรส จึงตรงเข้าสวมกอดจันทะวงศ์ไว้ แล้วกันแสงด้วยความดีพระทัย ตรัสว่าเป็นบุญของพ่อที่ได้มาเห็นหน้าลูก แต่ลูกไม่รู้จักพ่อ กลับไปคิดว่าตาเป็นพ่อแล้วทรงรำพันถึงเมื่อครั้งพระองค์พลัดพรากจากนางมูจลินท์

จันทะวงศ์ไม่ยอมเชื่อ ซ้ำยังกริ้วโกรธที่จันทะโครบมาอ้างว่าเป็นสวามีของพระมารดา ทรงปล้ำจันทะโครบออกห่าง ประกาศจะฆ่าจันทะโครบเสียให้จงได้ ทรงโง่ก้นกบเกิดเสียงดังสนั่นหวั่นไหว พวกนาคนบริวารก็พากันกลับร่างเป็นนาคนเต็มไปหมด และพลอยโกรธจันทะโครบด้วย ต่างสำแดงอิทธิฤทธิ์รุกกันเข้ามาจะทำร้าย

จันทะโครบทรงตั้งจิตอธิษฐานว่า หากพระกุมารเป็นโอรสของนางมูจลินท์จริงแล้ว ขออย่าให้อาวุธทั้งหลายทำอันตรายพระองค์ได้ แล้วตรัสกับจันทะวงศ์ว่า หากไม่เชื่อถ้อยคำพ่อ ก็จงกลับไปถามแม่

ของลูก ให้แม่ขึ้นมาดู หากแม่ว่าไม่ใช่พ่อแล้ว ถ้ายังอยากสู้รบก็
 ค่อยว่ากันทีหลัง

จันทะวงศ์ซึ่งฟังยิ่งแค้นพระทัย กระทับพระบาทเสียดังสนั่น
 ห้วนไหว ตรัสว่าจะเอาหัวจันทะโครบกลับไปถวายพระอัยกาให้ได้
 แล้วพระองค์ทรงยิงธนูไปทันที แต่แล้วจันทะวงศ์ก็ตกตะลึงจังจัง
 ลูกธนูกลับกลายเป็นข้าวตอกดอกไม้ และรูปเทียนไปบูชาจันทะโครบ
 พระองค์ยิ่งกริ้วจัด ทรงยิงซ้ำอีกถึงสามครั้ง ก็เป็นอย่างนั้นทั้งสาม
 ครั้ง เอ๊ะ! ยังไงกัน

จันทะโครบเห็นสมดังคำอธิษฐานก็คือพระทัย ทรงนำวธูของ
พระองค์บ้าง ปรากฏเสียงดังราวกับแผ่นดินไหว ครั้นยังออกไป ลูก
ธนูก็กลายเป็นขนมต่าง ๆ มากมาย มาล่ออยู่ตรงหน้าจันทะวงศ์

พรหมินทร์ พิณสุวรรณ และกาละวูซชั๊กเอะใจ ทำไมอาวุธ
ทั้งสองฝ่ายไม่ทำอะไรกัน จะต้องมัวเงื่อนงำอะไรสักอย่าง จึงทูลห้าม
จันทะวงศ์ให้ทรงหยุดไว้ก่อน ควรจะยกไพร่พลกลับไปเฝ้าพระอัยกา
ชะดีชะร้าย จันทะโครบอาจจะเป็นพระญาติจริงก็ได้

จันทะวงศ์ขัดพระทัยยิ่งนัก ที่ไม่อาจจะสังหารฝ่ายตรงข้ามได้
จึงแสวงตรัสกับจันทะโครบว่า เป็นเพราะธนูของข้าเกิดบ้าบอขึ้นมา
หรือก ไม่ยังงั้นนะเธอ ตายไปนานแล้ว ตอนนั้นฝากไว้ก่อนเถอะ
เดี๋ยวจะไปตามพระอัยกามาปราบ

จันทะวงศ์กำชับให้บริวารนาคล้อมจันทะโครบไว้ อย่าให้หนี
รอดไปไหนเสียก่อน พวกนาคต่างกรูเกรียวกันรายล้อมไว้ ส่งเสียงขู่
ฟือ ๆ ซูลมุนไปหมด แล้วจันทะวงศ์ก็ชวนพี่เลี้ยงทั้งสามกลับไป
บาดาล

เมื่อจันทะวงศ์เสด็จกลับถึงตำหนักพระอัยกา ก็ตรงเข้าไปชบ
พระพักตร์กับพระเพลาพระอัยกา กันแสงสะอึกสะอื้น ตรัสอะไรไม่
ออกเพราะความแค้น ท้าวภูซงค์เห็นหน้าตาเอาแต่กันแสง ไม่พูดไม่จา
ก็ตกพระทัย ทรงอุ้มนัดตามากอดไว้ ปลอดภัยว่า บอกตา ๆ ใครทำ
อะไรหลาน ตาจะไปฆ่ามัน จันทะวงศ์จึงกราบทูลเรื่องราวทั้งหมด
ท้าวภูซงค์ได้ทรงฟังก็แน่พระทัยว่า คงเป็นสามีของพระธิดามาตาม
สมตามที่โทรเลขทำนายไว้ ทรงปลอบโยนจันทะวงศ์ให้หยุดกันแสง
แต่ยังไม่กล้าบอกความจริง เกรงนัดดาจะโกรธ

ท้าวภูซงค์พาจันทะวงศ์ไปหานางมูจลินท์ ทรงเล่าเรื่องราวทั้ง

สิ้นให้พระธิดาฟัง แล้วตรัสชวนพระธิดาขึ้นไปดูให้รู้แน่ ดังนั้นท้าว
ภูซังค์ นางมุกลินี และจันทะวงศ์ ก็เสด็จขึ้นจากบาดาล มีพระ-
ญาติพระวงศ์และเสนาอำมาตย์ทั้งหลายตามเสด็จพร้อมพรุ่ง

จันทะวงศ์นำพระอัยกาและพระมารดาตรงไปที่เกิดเหตุ ผุ่ง
นาคมหาดเล็กยังล้อมจันทะโครบและพระพี่เลี้ยงอยู่อย่างแข็งขัน นาง
มุกลินีที่ทอดพระเนตรเห็นพระสวามีก็ตื่นตันพระทัย วิ่งเข้าไปกอด
พระบาท กันแสงให้เจียนใจจะขาดจนสลบไป จันทะโครบได้พบ
ชายอย่างกะทันหัน ทรงตะลึง รู้สึกเหมือนชีวิตจะออกจากร่าง ก้ม
ลงประคองชายา แล้วเลยสลบไปอีกองค์หนึ่ง ท้าวภูซังค์และจันทะ-
วงศ์เข้ากอดสองกษัตริย์ไว้ พลอยกันแสงจนสลบไปด้วย เหล่าพระ-
ญาติ พระพี่เลี้ยง เสนาบริวารทั้งหลาย เห็นเจ้านายทรงแน่นิ่งไปเช่น
นั้น ก็เอาแต่ร้องไห้ พวกกันทุบอศตว์เองดังผางผิง แล้วเลยสลบไป
ด้วยกันทั้งหมด

ป่าทั้งป่าพลอยเงียบสงบไปด้วย กิ่งไม้ใบไม้หยุดไหว พระพาย
จึงช่วยพัดโชยกลิ่นหอมของดอกไม้มาต้อน ทำให้ทั้งหมดกลับฟื้นคืน
สติ ทั้งสองก็ต่างดีพระทัย ผลัดกันเล่าเรื่องราวทุกข์สุขเมื่อครั้งที่
พลัดพรากจากกันไปช้านาน เท้าพระขันษาของจันทะวงศ์

ท้าวภูซังค์เสด็จนำจันทะโครบ พระธิดา นั้ดดา และเหล่าผู้
ติดตามกลับบาดาล โปรดให้จัดงานพิธีรับขวัญจันทะโครบและพระ-
ธิดาอย่างใหญ่โต ตกแต่งประดับประดาบ้านเมืองสว่างไสว มีการ
ละเล่นรื่นเริงทั้งโขน ละคร เล่นกล กายกรรมต่าง ๆ มีการจุดดอกไม้
ไฟสว่างไสว ประชาชนได้ฉลองกันครึกครื้นสนุกสนานทั้งกลางวัน
กลางคืน เป็นเวลาถึงเจ็ดวัน

มีธรรมเนียมอย่างหนึ่งของเมืองบาดาล ก้อนานหลาย ๆ ปี
 เหล่านาคทั้งหลายจะออกพนันพิชตัวพระนครศักดิ์ครั้งหนึ่ง พิชนาค
 ร้ายแรงนัก มนุษย์หรือแม่เต่าเทวดาถูกเข้า จะต้องตายทันที และ
 บัดนี้ถึงกำหนดที่จะต้องพนันพิชกันอีก

ท้าวภูษงค์ทรงเป็นห้วงพระโอรส ธิดา และนัดดา ว่าจะต้อง
 ได้รับอันตราย จึงจำพระทัยมีรับสั่งให้จันทะโครบทรงพาชายาและ
 โอรสเสด็จกลับบ้านเมืองเสีย แม้พระองค์จะทรงอาลัยรักทั้งสามองค์

สักเพียงไร ก็สุดท้ายจะสิ้นให้ประทับอยู่ในเมืองบาดาลต่อไปได้ เพราะ
เป็นอันตรายใหญ่หลวงนัก

ท้าวภูษงค์รับสั่งให้เสนาจัดกองทัพเพื่อไปส่งเสด็จทั้งสามองค์
ให้ถึงบ้านเมือง โปรดให้จัดราชรถใหญ่สองคัน คันหนึ่งสำหรับจัน-
ทะโครบและนางมุจลินท์ อีกคันหนึ่งสำหรับจันทะวงศ์และพี่เลี้ยง
บรรดานาคทั้งหลายที่จะตามเสด็จไปกับกองทัพ ต่างแปลงกายเป็น
มนุษย์ทั่วหน้ากัน มีทั้งพลบัน พลเกาทัณฑ์ พลง้าว พลโล่ พลโตมร
พลหอก และพลกริช จัดเป็นกองหน้า กองหลัง กองซ้าย และกอง
ขวา เป็นกองทัพใหญ่มหึมา

กษัตริย์ทั้งสี่พระองค์ต่างกันแสงอาลัยรักกัน บรรดาพระญาติ
พระวงศ์ และชาวเมืองบาดาลทั้งหลายพร้อมใจกันมาส่งเสด็จคับคั่ง

รถทรงของจันทะโครบและนางมุจลินท์นำหน้า รถทรงของ
จันทะวงศ์และพี่เลี้ยงตามติดมาใกล้ๆ แห่ล้อมด้วยทหารนาคทั้งปวง
แผ่นดินสะเทือนด้วยเสียงกองทัพ กษัตริย์ทั้งสามพระองค์ทรงเปล็ด-
เปล็นชมธรรมชาติป่าเขาและสัตว์ต่าง ๆ ไปตลอดทาง ทำให้คลาย
ความโศกเศร้าคิดถึงท้าวภูษงค์ไปได้ พอใกล้ค่ำขบวนเสด็จก็มาถึงเชิง
เขาแห่งหนึ่ง มีที่ทำเลดีเหมาะที่จะพักแรม จันทะโครบจึงตรัสสั่งให้
หยุดพัก

พรหมินทร์ พิณสุวรรณ และกาละวรุณกุลิ์จจะจัดที่ประทับ ให้
ก่อกองไฟรายล้อมราชรถทั้งสองคัน จัดแบ่งทหารเป็นหมวดหมู่ ให้
ผลัดเปลี่ยนกันอยู่เวรยาม บางหมู่ทำหน้าที่ลาดตระเวน ไม่ให้มีภัย
ใดๆ มากล้ำกรายได้ พวกมีหน้าที่ทางดนตรีและดีดสี ก็ขับกล่อม
บรรทมสามกษัตริย์ จันทะโครบและนางมุจลินท์บรรทมบนราชรถ ทรง

ชชวนกันชมดาว พอยามหนึ่งก็บรรทมหลับไป

จันทะวงศ์ไม่สนพระทัยดาว ทรงฟังเสียงกรีดกู่และเสียง
คำรามในป่า แล้วทรงชักไซ้พระพี่เลี้ยงว่าเสียงอะไร เมื่อพระพี่เลี้ยง
ทูลว่าเสียงผีป่าผีโป่งและเสียงยักษ์นี่ ก็ทรงอยากรู้ว่าพวกเหล่านั้น
รูปร่างเป็นอย่างไร พระพี่เลี้ยงจึงทูลว่า ผีป่าผีโป่งนั้นรูปร่างเป็น
โครงกระดูก นัยน์ตาลูกแดงเหมือนแสงใต้ ส่วนยักษ์นี้มีหน้าเหมือน
ม้า แต่ตัวเตี้ยดำดำใหญ่ขนาดเท่าควาย จันทะวงศ์ทรงอุทานว่า แหม!
น่ากลัวจริง แต่พระองค์ก็ยังไม่วัง ชวนพระพี่เลี้ยงเล่านิทานเรื่องเสือ
กับกระต่าย ทรงถามว่าทำไมเสือจึงเกลียดกระต่าย พระพี่เลี้ยงจึงเล่า
ว่า เดิมทีนั้นกระต่ายชุ่มชุ่มเดินตกลงไปในถ้ำ ขืนไม่ได้ เผอิญมีเสือ
เดินมาเห็นเข้า กระต่ายจึงอุบายว่าฟ้าจะถล่ม เสือโง่หลงเชื่อ กระโดด
ลงไปในถ้ำหวังจะหลบภัย พอเสือบจะหลับกระต่ายก็เอาไม้ค้อยแห่
จนเสือบทรมานรำคาญไม่ไหว เลยจับกระต่ายขว้างขึ้นมาจากถ้ำ กระต่าย
เจ้าเล่ห์จึงเที่ยวโพนทนาให้คนมาดูเสือบตกถ้ำ ผู้คนจึงมาแทงเสือบตาย
เหตุนี้เองเสือบจึงเกลียดกระต่ายนัก จันทะวงศ์ทรงพระสรวลชอบพระ-
ทัย จนเวลาล่วงไปยามสอง จึงบรรทมหลับไป

ณ เชิงเขาแห่งนั้น มีเทวดาสถิตอยู่บนต้นไทร เมื่อทหารดัดสี่
ชั้นกล่อมสามกษัตริย์ เทวดาก็พลอยฟังดนตรีไปด้วยอย่างเพลิดเพลิน
แล้วพิศดูกษัตริย์ทั้งสามที่บรรทมอยู่บนราชรถ เห็นว่าจันทะโครบ
และนางมัจฉาทั้งงามสมกันยิ่งนัก แต่จันทะวงศ์ต้องบรรทมแต่ผู้เดียว
ทั้งพระองค์ช่างงามนัก ที่ไหนจะหาหญิงงามคู่ควรกับพระองค์ได้ จะ
มีก็แต่นางมัจฉา ธิดาของพญายักษ์สหังสร้างสี่ เจ้าเมืองโรมทันเท่านั้น
จึงจะงามสมกัน ควรที่ตนจะช่วยพาจันทะวงศ์ไปสมนางมัจฉา คิด

ดังนั้นแล้ว เทวดาก็จัดการเป่ามนตร์สะกดให้หลับไหลทั้งกองทัพ แล้ว
ออกจากต้นไทร อุ้มจันทะวงศ์เหาะพาสู่เมืองโรมทันทันที

รุ่งเช้ากองทัพขนาดเกิดวุ่นวายโกลาหล เพราะปรากฏว่าจันทะ-
วงศ์หายไป

จันทะโครบและนางมัจฉินที่ตกพระทัยยิ่งนัก ไม่มีใครได้รู้แเว
เลย่ว่าพระโอรสหายไปได้อย่างไร และยังได้พบอาวุธคู่พระหัตถ์ของ
จันทะวงศ์บนรถทรง ก็ยิ่งทำให้จันทะโครบ นางมัจฉินที่ และพระพี่
เลี้ยงทั้งสามตระหนกตกใจยิ่งขึ้น เพราะแสดงว่าจะต้องมีภัยแก่จันทะ-
วงศ์ ด้วยผิวดิวิสัยที่จันทะวงศ์จะเสด็จไปไหนโดยไม่นำธนูติดตัวไป
พระพี่เลี้ยงออกความเห็นว่ ศัตรูคงจะใช้เวทมนตร์คาถาสะกดให้
กองทัพหลับไหล แล้วลอบลักพระโอรสไป เพราะเมื่อคืนนั้นตนรู้สึก
ผิวดังเกตอยู่เหมือนกัน ได้กลิ่นประหลาดและง่วงนอนผิวดปรกติ แต่
มิได้นึกระแวงว่าจะเกิดเหตุร้าย

จันทะโครบและชายกั้นแสงคร่ำครวญรำพันถึงโอรส พระ
พี่เลี้ยงและเหล่าทหารทั้งปวงต่างร้องให้ต้อกชกหัวรำพันถึงจันทะวงศ์
ต่าง ๆ นานา นำสังเวชยิ่งนัก แล้วเที่ยวแยกกระจายกันค้นหาจันทะ-
วงศ์ตามที่ต่าง ๆ อีก คืนแล้วคืนเล่า ทำไรก็ไม่พานพบ จันทะโครบ
จึงตรัสปรึกษาพระพี่เลี้ยงของพระโอรสว่าจะกิดการอย่างไรต่อไป
กองทัพขนาดจะหยุดยั้งค้นหาต่อไป หรือจะกลับไปทูลท้าวภูษงค์ก่อน
ส่วนพระองค์นั้นจะขอไปติดตามพระโอรสจนกว่าจะพบ หาไม่จะไม่
เสด็จกลับบ้านเมืองเป็นอันขาด พรหมินทร์ พิณสุวรรณ และกาละวูฐ
จึงทูลแนะนำให้จันทะโครบตั้งศาลบวงสรวง นำเครื่องสุราบาน
อาหาร ปลา เป็ด ไก่ ต่าง ๆ สังเวศตอู่เจ้าประจำป่าเขา แล้วจะได้

ซักถามข่าวคราวพระโอรส เพื่อติดตามไปได้ถูกที่ หากยังไม่พบอีก ก็ควรจะกลับไปพูดท้าวฤชงค์ให้ทรงทราบ

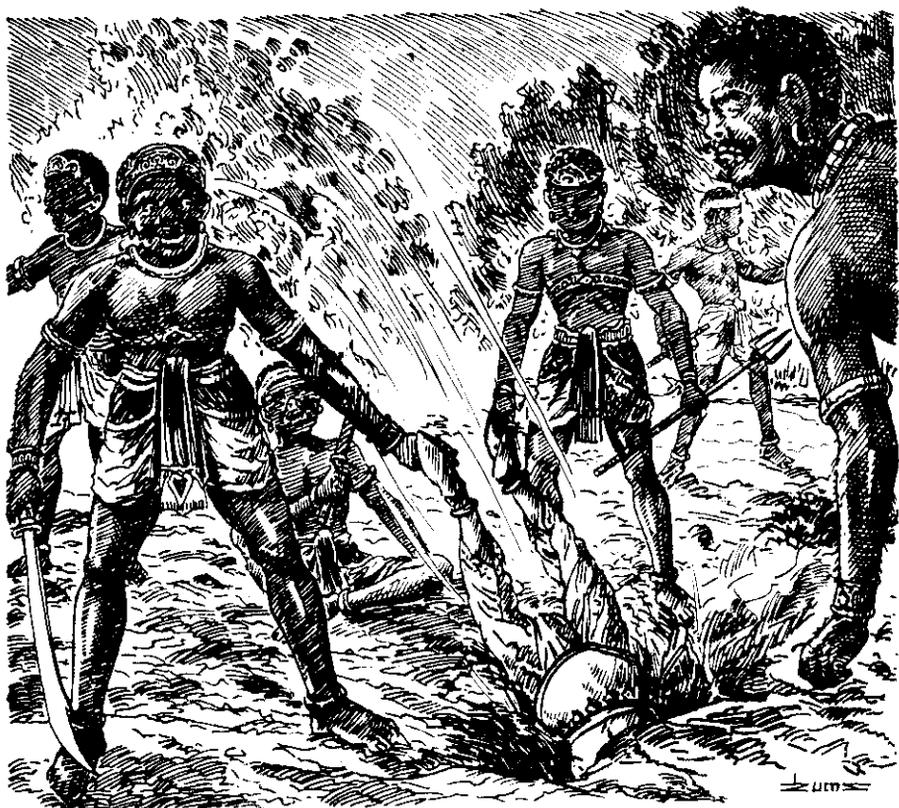
จันทะโครบทรงเห็นดีด้วย มีรับสั่งให้ทหารจัดทำพิธีบวงสรวง ในทันทีนั้น

ปู่เจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์ เห็นมนุษย์ทำพิธีบวงสรวงอัญเชิญให้รับ เครื่องสังเวท ก็รู้ความประสงค์ของมนุษย์ จึงสำแดงร่างมีหนวดเครา ยาวรุงรัง ขนขลุ่ยโคร่งควบไปทันที เสื้อสำแดงฤทธิ์ร้องโฮกได้ยิน ไปไกล

ปู่เจ้าชั้นน้บนศาล พระพิเลียงทั้งสามตรงเข้าประเคนเหล้ายา อาหาร แล้วทูลถามถึงจันทะวงศ์ ปู่เจ้าหัวเราะชอบใจ จันทะวงศ์ เรอะเหอ ๆ เมื่อกันเทวดามาพาไป จะได้อู่ครองคราวนี้แหละ ไม่ต้อง ไปตามหาหอรอก ถึงไปตามก็ไม่พบ พวกเจ้าควรเดินทางต่อไปให้ถึง บ้านเมือง จะได้พบกันที่เมืองนั้นแหละ ฮะ ๆ เป็นห่วงเรอะ ไม่ต้อง ห่วง ๆ จันทะวงศ์แก่งกล้ามีฤทธิ์ ไม่มีใครฆ่าได้หอรอก เลิกห่วงได้แล้ว เหอ ๆ ปู่ไปละ ว่าแล้วปู่เจ้าก็กลับไป

จันทะโครบทรงเกรงว่าหากพระองค์ซักซ้ออยู่ ฅวยจันทะวงศ์ เสด็จไปถึงบ้านเมืองของพระองค์ก่อน พระบิดามารดาของพระองค์ ไม่ทรงทราบเรื่องราวมาก่อน ก็จะไม่รู้ความกัน อาจคลาดกันเสียก็ได้ จึงทรงเร่งรพลให้เดินทางตรงไปบ้านเมืองของพระองค์อย่างรีบด่วน

กล่าวถึงเทวดาแสนกล เหาะพาจันทะวงศ์มาถึงเมืองโรมทัน ก็ตรงไปยังตำหนักนางมัจฉา วางจันทะวงศ์ลงบนแท่นบรรทมของ นาง พิศดูจันทะวงศ์และนางมัจฉาบรรทมเคียงคู่กัน ช่างงามสมกัน เสียன்றอะไร เทวดาพอใจยิ่งนัก และก่อนที่จะเหาะกลับไปก็กลาย

มนตรีสะกดจันทะวงศ์เสีย

จันทะวงศ์รู้สึกองค์ ทรงแปลกพระทัยที่มาบรรทมอยู่ในห้อง
 หับ ไม่มีทั้งราชรถและไพร่พล แต่ครั้นเหลือบเห็นนางมัจฉาบรทม
 อยู่เคียงข้าง ก็ลืมหัดวิตกถึงพระบิดามารดา ทรงคิดว่าชะรอยเทวดา
 คงพาพระองค์มาสมนาง เช่นที่เคยนำอุนรุทไปสมนางอุษา จันทะ-
 วงศ์ปลุกบรรทมนางมัจฉา และเกี่ยวพาราตีนาง

ทั้งสององค์เป็นคู่ครองกัน จึงต่างมีความรักซึ่งกันและกัน นาง
 มัจฉาแอบซ่อนจันทะวงศ์ไม่ให้นางกำนัลระแคะระคาย

เวลาผ่านไปหลายวัน นางกำนัลเริ่มพากันสงสัย เพราะตามปรกตินางมัจฉาจะเสด็จไปเฝ้าพระบิดาเป็นประจำ แต่กลับหยุดหายไป จึงพากันมาแอบดูนางมัจฉาที่ห้องบรรทม พบนางอยู่กับจันทะวงศ์ ก็ตกใจ เกรงว่าหากปิดบังความไว้ ท้าวสหสรั้งสี่ทรงทราบ พวกตนจะพลอยมีความผิดไปด้วย จึงชวนกันไปกราบทูลท้าวสหสรั้งสี่ เรื่องพระธิดาคบผู้ชายไว้ในห้องบรรทม

ท้าวสหสรั้งสี่กริ้วยิ่งนัก รีบเสด็จไปพร้อมกับทหารยกยักทันที ตรงเข้าล้อมตำหนักพระธิดาไว้ แล้วตรัสเรียก

นางมัจฉาตกพระทัยตัวสั่นขวัญหาย ก็นั่งแสกร่ำไร ร่ำพันว่าเห็นที่จันทะวงศ์จะต้องถูกยกยักจับกินเสียเป็นแน่แท้

จันทะวงศ์ทรงทำใจดีสู้เสือ เพราะทรงเห็นว่าไม่มีหนทางอื่น อารุญ์พระหัตถ์ก็ไม่มี ทรงเปิดพระเกล้าถวายบังคมท้าวสหสรั้งสี่ ทูลขออภัยโทษว่า หม่อมฉันหลับอยู่กลางป่า เทวดาพามาสมพระธิดา ไซ้ว่าหม่อมฉันเจตนาจะลบหลู่พระองค์ก็หาไม่

ท้าวสหสรั้งสี่ยิ่งกริ้ว กระทบบาทตวาดเสียงดังลั่น ทูด ไอ้คน โทกหมกตเท็จ ชะ ๆ ไปซัดเทวดา ไอ้คนหน้าไม่อาย พุดออกมาได้ว่า เทวดาพามา กูจะจับมึงสับ ๆ ๆ ให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ ๆ โยนให้กากิน จึงจะหายแค้น

ท้าวสหสรั้งสี่มีรับสั่งให้ทหารขึ้นไปจับจันทะวงศ์

จันทะวงศ์ถูกมัดจนอกแอ่น ทหารยกยักลากลงมาจากตำหนัก นางมัจฉาร่วงตามลงมาด้วย นางตรงเข้ากอดบาทพระบิดา ทูลขอชีวิต

จันทะวงศ์ อย่าฆ่าเขาเลยเพคะ จันทะวงศ์เป็นเชื้อสายกษัตริย์ พระบิดาจะไม่ต้องอายใครเลยเพคะ

ท้าวสหัสรังสีทรงขับไล่พระธิดาให้ออกไปเสียให้พ้น มิฉะนั้นจะฆ่าเสีย แต่เมื่อเห็นนางยังดื้อดั่งไม้ขยับเขยื้อน ท้าวสหัสรังสีจึงคว่ำไม้เรียวเขี่ยพระธิดาจนสลบ แล้วสั่งให้นางกำนัลพานางมัจฉาขึ้นตำหนักไป ท้าวสหัสรังสียังไม่หายกริ้ว หันมาทอดพระเนตรจันทะวงศ์ เห็นถูกมัดนั่งก้มหน้าไม่พูดจา ก็ตรัสประจานให้เจ็บใจเล่นว่า ไร้ละ เจ้าอุณรุท เทวดาพามาไม่ใช่หรือ ถูกมัดดอกแ่อนอยู่อย่างนี้ เรียกเทวดามาช่วยซิเจ้า

ท้าวสหัสรังสีตรัสสั่งทหารให้นำจันทะวงศ์ไปประหารที่ตะแลงแกง สั่งให้เสียบประจานสี่ระยะไว้กลางเมือง

ทหารยกนำจันทะวงศ์ไปยังที่ประหารกลางเมือง จันทะวงศ์ทรงระลึกถึงมนตรีข้าแรกพื้นดินที่พระอัยกาสอนไว้ได้ ก่อนที่ทหารจะลงดาบ จันทะวงศ์ก็ร่ำขอมนตร์คล้ายเชือกที่มีดองค์ และแทรกแผ่นดินหนีไปต่อหน้าต่อตา พวกทหารตกใจวิ่งกันวุ่น

ความทราบถึงท้าวสหัสรังสี ทรงแค้นพระทัยมาก หมายมั่นว่าหากได้ข่าวคราวจันทะวงศ์เมื่อไร จะต้องตามไปล้างผลาญกันให้จงได้

จันทะวงศ์แทรกแผ่นดินมาผุดขึ้นริมทะเลแห่งหนึ่ง ไม่ทรงทราบว่าเป็นที่ใด ทรงจำหนทางเสด็จไปเมืองบาดาลของพระอัยกา หรือทางที่จะไปยังที่ประทับพักแรมในป่าไม่ได้ ครั้นจะเสด็จกลับไปหา นางมัจฉา ก็ติดขัดที่ไม่มีอาวุธ จึงประทับทอดอาลัยอยู่ริมทะเลนั้น

เอง แต่แล้วจันทะวงศ์ก็ทรงนึกถึงดั่งษกัมม์ขึ้นมาได้ว่า เคยทูลพระ-
องค์ไว้ว่า หากต้องการพบจะมาเฝ้าได้เสมอ จันทะวงศ์จึงทรงเรียก
หาดั่งษกัมม์ให้มาช่วยพระองค์ ทรงวอนเทวดาให้ช่วยพาเสียงของ
พระองค์ส่งไปถึงดั่งษกัมม์ด้วยเถิด แล้วจันทะวงศ์ก็สลบไปด้วยความ
อ่อนเพลีย

ดั่งษกัมม์ซึ่งอาศัยอยู่ที่เขาจักรโกณฺฐจี ได้ยินเสียงเรียกชื่อตน
ทันทีเหมือนกัน จึงหยิบกลองส่งทางขึ้นไปบนยอดเขา ส่งดูไปทั่ว
ก็แลเห็นจันทะวงศ์นอนสลบไสลอยู่ริมทะเล จึงรีบเหาะมาช่วยทันที

ดั่งษกัมม์แก้ไขจันทะวงศ์อยู่ครู่หนึ่ง ก็ทรงฟื้นขึ้น จันทะวงศ์
ทรงเล่าเรื่องของพระองค์ให้ดั่งษกัมม์ทราบ พระองค์ต้องการจะกลับ
ไปแก้แค้นท้าวสหสรงสี แต่ดั่งษกัมม์ทัดทานไว้ ว่าเปรียบเหมือน
น้ำน้อยข้อมแพ้วไฟ อีกทั้งอาวุธคู่พระหัตถ์ก็ไม่มี ควรที่พระองค์จะ
เสด็จติดตามพระบิดาไปให้ถึงบ้านเมืองเสียก่อน แล้วจึงค่อยคิดยก
กองทัพไปแก้แค้น จันทะวงศ์จึงทรงคล้อยตาม

ดั่งษกัมม์อุ้มจันทะวงศ์เหาะมาลงที่แนวป่า ใกล้ปากปล่องลง
ไปสู่เมืองบาดาล แล้วทั้งสองก็ตามรอยราชรถและรอยเกลื่อนกองทัพ
เรื่อยไป จนมาถึงเมืองของพระบิดา จันทะวงศ์ให้ดั่งษกัมม์กลายร่าง
เป็นมนุษย์เสีย จากนั้นทั้งสองก็เข้าไปถามข่าวคราวจันทะโครบจาก
ชาวเมือง ก็รู้ว่าทั้งจันทะโครบและนางมุจลินท์ได้เสด็จกลับมาแล้ว

ดั่งษกัมม์คืนร่างเป็นยักษ์ดังเดิม อุ้มจันทะวงศ์ข้ามกำแพงวัง
เข้าไปในท้องพระโรง ได้พบกับพรหมินทร์ พิณสุวรรณ และกาละวรุ

พระพี่เลี้ยงทั้งสามตรงเข้ากอดบาทแล้วร้องไห้ ความทราบถึงจันทะ-
 โครบ นางมัจฉินท์ ท้าวพรหมทัตและมเหสี ต่างทรงรีบร้อนมารับ
 ขวัญพระโอรสและนั้ดดา กษัตริย์ทั้งห้าองค์ทรงสวมกอดกันกันแสง
 เป็นการใหญ่ จนทุกองค์หยุดกันแสงแล้ว เหลือแต่พระอัยกาและ
 อัยกี้อย่างกันแสงกันอยู่เพียงสององค์ ทำให้ต้องทูลเตือนว่า คนอื่นเขา
 หยุดร้องไห้กันแล้ว ทั้งสององค์ผู้ชราจึงหยุดกันแสง

จันทะวงศ์ทูลเรื่องราวของพระองค์ให้ทั้งสี่กษัตริย์ทรงทราบ
 ท้าวพรหมทัตมีรับสั่งให้โหรเข้าเฝ้า ให้ตรวจดวงชะตาของนั้ดดา
 ว่าจะไปติดตามชานานั้นจะสำเร็จหรือไม่ โหรกราบทูลว่า เวลานี้
 คู่ครองของจันทะวงศ์ก็กำลังออกติดตามพระสวามีอยู่เหมือนกัน ขอ
 ให้จันทะวงศ์ติดตามไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพบนาง
 จันทะวงศ์จะจำได้เพียงกลับคล้ายคลึงคลา เพราะรูปโฉมของนางผิด
 แปลกไปบ้าง แต่ก็จะทรงจำได้ในที่สุด

จันทะวงศ์ทูลลาพระบิดา พระมารดา และพระอัยกา อัยกี
 ชวนตั้งขำมและพระพี่เลี้ยงทั้งสามยกกองทัพออกติดตามนางมัจฉา
 ไปตามทิศทางที่โหรทูล จนบรรลู่ถึงฝั่งทะเลแห่งหนึ่ง มีรับสั่งให้
 หยุดตั้งพลับพลา แล้วให้ปลุกศาลเทพารักษ์ จัดหาหัวหมูมาเช่น
 สังเวทเวดาในป่า เหล่าเทวดาต่างมารับเครื่องเช่นกันอิมหน้าสำราญ
 แล้วบอกทางแก่จันทะวงศ์ให้ไปทางทิศตะวันออก

จันทะวงศ์ประทับแรมอยู่ที่นั่นคืนหนึ่ง รุ่งเช้าก็โปรดให้
 เลื่อนกองทัพข้ามทะเลใหญ่ พอพ้นทะเลก็เข้าเขตป่า มุ่งหน้าเดิน
 ทางต่อไป

ส่วนนางมัจฉานั้น เมื่อได้ข่าวว่าพระสวามีแทรกแผ่นดินหนีรอดพวกยักษ์ไปได้ ก็ค่อยคลายความเศร้าโศก ทรงตั้งตาคอยเพื่อจันทะวงศ์จะลอบกลับมาพบนาง แต่คอยแล้วคอยเล่าก็คอยหาย ทรงเสียพระทัยยิ่งนัก หวาดระแวงว่าจันทะวงศ์คงจะเกรงกลัวพระบิดาของนางและทอดทิ้งนางเสด็จกลับบ้านเมืองเสียแล้ว นางมัจฉาทรงเศร้าโศกกลัดกลุ้มไม่มีความสุข ในที่สุดก็ตัดสินใจตัดสินพระทัยออกติดตามจันทะวงศ์ หวังไปตายดาบหน้า

วันหนึ่งเมื่อมีโอกาส นางมัจฉาก็ปลอมตัวแต่งกายเป็นหญิงสามัญ เกิดลอดออกจากตำหนัก เดินทางออกจากเมืองไป นางเที่ยวติดตามพระสวามีไปในป่า ได้รับความลำบากตรากตรำเป็นอันมาก นางเดินพลางรำพันไปพลาง จนมาถึงเงื้อมเขามี่เงาร่มแห่งหนึ่งจึงเสด็จเข้าไปพัก แล้วเลยสลบไปด้วยความอ่อนเพลีย

เทวดาซึ่งสถิตอยู่บนเขา เห็นนางมัจฉาเอนสลบอยู่เช่นนั้นก็สงสาร รู้ว่านางเป็นคนดีมีความซื่อสัตย์ อุตสาหั้มาติดตามสวามีสมควรจะช่วยเหลือ จึงปรากฏกายเป็นพราหมณ์แก่ ช่วยแก้ไขนางจนพ้น นางบอกพราหมณ์เฒ่าว่ามาติดตามสวามี ขอคุณตาช่วยบอกหนทางด้วยเถิด พราหมณ์จึงปลอมโยนนาง เอาเถาะ ตาจะบอกทางให้ แต่เจ้าเป็นผู้หญิง เดินทางคนเดียวจะเกิดอันตราย มานี้เฒ่าจะปลอมตัวให้

พราหมณ์ร้ายมนตรีเป่าลงที่ตัวนางมัจฉา พลันรูปร่างของนางก็กลายเป็นชาย ถันทั้งสองข้างหายไป พราหมณ์เฒ่าชี้แจงว่า อย่างนี้แหละดีแล้ว คนอื่นจะได้ไม่คิดว่าเจ้าเป็นหญิง หากใครสงสัยว่าเจ้าเป็นหญิงละก็ เจ้าต้องทำเฉย ๆ เสีย อย่ากลัว ต่อเมื่อพบผิวของเจ้าได้นอนร่วมหมอนกัน ร่างกายก็จะกลับเป็นหญิงดังเดิม นอกจากมนตรีของตาจะช่วยคุ้มภัยให้เจ้าด้วย

พราหมณ์จัดหาเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับแบบพราหมณ์ให้นางมัจฉาแต่ง พร้อมทั้งมอบธนุวิเศษให้นางไว้ป้องกันตัว พราหมณ์แก่ช้ทางให้นางมัจฉาเดินทางไปที่ศตะวันออกเฉียงเหนือ

นางมัจฉา พราหมณ์แปลง ออกเดินทางต่อไป ทรงรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยวที่ต้องมาอยู่องค์เดียวกลางป่าใหญ่ บางครั้งก็กันแสงไป

เดินไป บางครั้งทรงกู่เรียกหาพระสวามี จันทะวงศ์... จันทะวงศ์อยู่ที่ไหน เสียงสัตว์ป่า เสียงกู่ เสียงพิมพ์ฟ้าของผีโป่งผีป่าซึ่งทำให้หวาดสะดุ้ง แต่พราหมณ์ก็มานะเดินทางเรื่อยไปไม่ย่อท้อ ในที่สุดก็มาถึงสระน้ำแห่งหนึ่ง ดอกบัวในสระส่งกลิ่นหอม มีปลานานาพันธุ์ เป็นท่าเลเหมาะ พราหมณ์จึงหักใบบัวมารองนอนที่ใต้ต้นไทรใหญ่ ทรงวางธนูไว้อ้างองค์แล้วก็บรรทมหลับไป

มียักษ์ตนหนึ่ง ชื่อ กาละสุร ครองเมืองสามัญบุรี ทำวาทะสุรเคยเสด็จออกป่าล่าสัตว์ทุกเจ็ดวัน ครั้นครบกำหนดก็เฝ้าออกจากวังเข้าไปในป่า เทยจับเนื้อเสื่อข้างกินเล่นอย่างสำราญพระทัย อิ่มหนำดีแล้วก็ตรงมาที่สระแห่งนี้ เพื่ออาบน้ำชำระร่างกายก่อนจะเสด็จกลับวัง

เมื่อกาละสุรมาถึงสระ ก็เลื้อบเห็นพราหมณ์น้อยนอนหลับอยู่ ครั้งแรกกาละสุรคิดว่าเป็นหญิง เมื่อเข้ามาใกล้จึงเห็นว่าเป็นชาย แต่ครั้นพิศดูหน้าตาก็เห็นว่าเหมือนผู้หญิง ทั้งรูปทรงองค์เอวก็อรรชรอ่อนแอ้น ท่านอนก็เรียบร้อย กาละสุรแปลกพระทัยมาก คิดว่าพราหมณ์ผู้คงจะมียศศักดิ์ เพราะสังเกตจากเครื่องประดับล้วนมีค่า กาละสุรขยับจะเข้าไปปลุก แต่ก็กลัว ๆ ธนุอยู่ ฉวยเจ้าพราหมณ์เกิดตกใจว่าธนูชนต่อสู้ เรื่องจะยุ่ง กาละสุรจึงหิบบธนูมาซ่อนเสียแล้วปลุกพราหมณ์ให้ตื่น

พราหมณ์น้อยตกพระทัยตื่น เห็นยักษ์มานั่งอยู่ใกล้ ๆ ก็พระทัยหาย เออพระหัตถ์หมายจะคว้าธนูก็ไม่พบ จึงทำท่าอองอาจให้สมกับเป็นชาย ข่มความกลัวตรัสถามยักษ์ว่า อ้อ! ท่านยักษ์ มาจากไหน ละท่าน ธนูของข้าละ ใครเอาไป กาละสุรได้ยินเสียงของพราหมณ์ก็เห็นว่าเหมือนเสียงผู้หญิง แต่ก็ตอบว่า ธนูของเจ้าข้าเก็บไว้เอง ไม่

ต้องกลัว ว่าแต่เจ้าเป็นใคร เดินทางมาคนเดียวไม่เกรงกลัวอันตราย นี้
 ดั้วว่าพบข้าณะ หากไปพบยักษ์อื่น เจ้าจะถูกกินอย่างแน่นอน พราหมณ์
 จึงเล่าว่าตนเป็นพราหมณ์ชื่อ ศรีสวัสดิ ไม่มีญาติพี่น้อง เดินทางมา
 ในป่าเพื่อประพาศพิพรหมจรรย์

กาละสูรดีพระทัย ตรัสชักชวนให้พราหมณ์เดินทางกลับบ้านเมือง
 ของตนจะเลี้ยงเป็นลูก พ่อเองก็ไม่มีโอรส หากพ่อตายลงเจ้าจะ
 ได้ปกครองบ้านเมืองแทนต่อไป ดีใหม่ลูก พ่อจะอุ้มเจ้าเหาะไป

พราหมณ์ได้ขึ้นกาละสูรเสนอแนะดั่งนั้นก็ตกพระทัย เกรงจะ
 กลาดกับพระสวามี แต่ครั้งจะปฏิเสธก็ไม่กล้า เพราะทรงเห็นท่ายักษ์
 มีความตั้งใจจริง พระองค์จะต้องไปกับยักษ์ด้วยความจำเป็นเสียเป็น
 แน่แท้ แต่ก็ไม่อยากจะให้ยักษ์อุ้มไปให้เกิดโรค จึงทรงแกล้งบ้าย
 เบียงว่า ธรรมดาพวกอยู่ในตระกูลพราหมณ์มีข้อห้ามไม่ให้ผู้อื่นแตะ
 ต้องกาย นอกจากพวกพราหมณ์ด้วยกัน กาละสูรก็พาข้อ ตรัสว่า
 แล้วจะทำอย่างไร จะเดินไปนะคงไม่สำเร็จ ตั้งเจ็ดเดือนกว่าจะถึง
 แรงครุฑแรงมนุษย์เหาะกว่าจะถึงยังเจ็ดวัน แต่พ่อแรงมากเหาะเดี่ยว
 เดียวถึง เอาอย่างนี้แล้วกัน

แล้วกาละสูรก็เนรมิตร่างกายให้โตใหญ่เทียบขุนเขา ให้
 พราหมณ์ประทับบนฝ่ามือ พาเหาะกลับเมืองสามัญบุรี ไม่ทันคำถึง
 เมือง

กาละสูรทรงยกย่องพราหมณ์ศรีสวัสดิ์ให้มีเกียรติเสมอพระ-
 โอรสทุกประการ มีนางสนมกำนัลคอยขับกล่อม จัดเสนาให้เป็นข้า
 ฝ้าจำนวนมาก และให้คอยตามเสด็จพระโอรสไปทุกหนทุกแห่งตาม
 พระประสงค์ อีกทั้งยังยกช้างวิเศษรู้เวทมนตร์เหาะเหินเดินอากาศได้

สำหรับให้พระโอรสทรงขับขี่เที่ยวเล่น แต่พราหมณ์น้อยก็ไม่ไว้วางใจถึงพระสวามี คิดที่จะไปติดตามอยู่ทุกขณะ

ถึงกำหนดเจ็ดวัน กาละสุรก็เสด็จไปประพาสป่าตามปรกติ พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ได้โอกาสจึงตรัสสั่งให้เสนาเตรียมม้ากำลังดีมีฤทธิ์ พระองค์ก็จะเสด็จประพาสป่าตามพระบิดาไป ต่อใกล้ค่ำจึงจะกลับ

เมื่อเสนาจะตามเสด็จ ก็ทรงห้ามไว้ พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ทรงขี่ม้าเหาะออกจากเมืองไป กำหนดมุ่งไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

ในวันนั้นมีเหตุการณ์แปลกๆ เกิดแก่กาละสุร พระองค์เคยจับเสือจับเนื้อได้อย่างสบายๆ แต่วันนี้กลับไม่มีเรี่ยวแรง แม้แต่เนื้อก็ยังสะบัดหลุดจากอุ้งมือไปได้ ไม่เคยเป็นเช่นนั้นเลย ครั้นเวลาใกล้ค่ำ กาละสุรจึงรวบรวมกำลังเหาะกลับเมือง

ในทันทีที่ได้ข่าวว่าพระโอรสเสด็จออกจากเมืองไป กาละสุรก็โกรธที่เห็นว่าโอรสหลบหนีไปเสียแล้ว พระองค์เสียพระทัยยิ่งนัก รู้สึกเหมือนถูกล้วงดวงใจไปจากอก สุดท้ายจะฟื้นทรงกายอยู่ได้ ก็หน้ามืดล้มลงทันที

เมื่อพนักสนติ กาละสุรมีรับสั่งหาเสนาและโหรเข้าเฝ้าอย่างรีบด่วน โปรดให้โหรจับยามดู โหรจับยามแล้วก็รู้ว่า ดวงชะตาของกาละสุรถึงคราวดับ หากยังขึ้นติดตามพระโอรสไป จะไม่ได้เสด็จกลับมาอย่างแน่นอน จึงกราบทูลทักทายนไว้ เมื่อพระโอรสซึ่งความจริงก็มีได้เป็นพระญาติพระวงศ์ไม่ประสงค์จะอยู่ด้วย ก็จึงปล่อยให้ไปเถิด

แม้กาละสุรจะรักตัวกลัวตาย เสียตายเวียงวังและราชสมบัติเพียงไร แต่ทรงรักอาลัยพระโอรสบุญธรรมมากกว่า ทรงยืนยันที่จะติดตามไปให้จงได้ ตรัสสั่งให้เหล่าเสนาเตรียมกำลังกองทัพ ยกติดตามพระโอรสไปเดี๋ยวนี้

กาละสูรติดตามมาซุ่มข้ามคืน ก็ทันพราหมณ์โอรส พราหมณ์
 แปลงเห็นยักษ์ไล่ประชิดใกล้เข้ามาถึงตักพระทัย เร่งมาให้เหาะเร็วขึ้น
 พอดีทอดพระเนตรเห็นอาศรมของฤๅษีผู้หนึ่ง จึงบังคับม้าเหาะตกลง
 หน้าอาศรม และรับลงจากหลังม้าวิ่งเข้าไปหลบอยู่ในอาศรม หวัง
 เอาพระฤๅษีเป็นที่พึ่ง

กาละสูรและเหล่าทหารก็เหาะมาถึงในเวลาไล่เลี่ยกัน

พระอรุณฤๅษีช่วยห้ามปรามกาละสูรให้พุดจากกันก่อน กาละสูร
 ทรงชี้แจงว่า พราหมณ์ผู้นี้เป็นโอรสบุญธรรม พระองค์เลี้ยงดูรัก
 ใคร่ราวกับดวงใจ กลับเสด็จหนีมาเสีย พระองค์มาตามให้กลับเมือง
 ขอให้พระฤๅษีช่วยว่ากล่าวให้พราหมณ์ยอมกลับด้วยเถิด พระฤๅษีฟัง
 ความจากกาละสูรแล้วก็หันไปตามพราหมณ์บ้าง จริงหรือไม่ละ เจ้า
 พราหมณ์ เขารักใคร่เจ้าถึงเพียงนี้ หนีเขามาทำไม พราหมณ์
 ศรีสวัสดิ์ทรงอ้ออ๊กไม่รู้จะชี้แจงอย่างไร ทรงยอมรับว่ากาละสูรเมตตา
 ต่อพระองค์จริง แต่เป็นเวรกรรมของพระองค์เองทำให้อยู่ไม่ได้ ต้อง
 หนีมา ไม่คิดเลยว่าจะทำให้พระบิดาโกรธเคือง

พระฤๅษีเห็นพราหมณ์ตอบเลียงๆ เช่นนั้น มีความสงสัยจึงเข้า
 มาณดู ก็รู้แจ้งว่าพราหมณ์เป็นผู้หญิงแปลงตัวติดตามมหาสวามี ส่วน
 ตัวกาละสูรนั้นถึงคราวชะตาขาด พระฤๅษีจึงวางตัวเป็นกลาง ให้ทั้ง
 สองฝ่ายเจรจากันเอง

พราหมณ์รีบหลบเข้าไปอยู่ภายในห้อง แล้วปิดประตูเสียทันที
 กาละสูรเข้ามาร้องเรียกอยู่หน้าประตูอ่อนวอนให้โอรสเสด็จกลับ ทรง
 เพียรพยายามซักถามว่า เจ้าไม่พอใจสิ่งไร หรือพระญาติวงศ์ภัยคุณ
 ไตทำให้ขัดเคืองพระทัย พ่อจะจัดการให้ พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ได้ฟังก็
 กั้นแสง ทูลบ้ายเบี่ยงไปว่าเป็นกรรมของหม่อมฉันที่มัวเรื่องร้อนใจ

ซึ่งไม่อาจจะทูลให้แจ่มแจ้งได้ มันเหมือนไฟสุ่มอยู่ในอก ทำให้
 ทูรนทुरายไม่อาจจะอยู่ได้ ขอได้โปรดปล่อยหม่อมฉันไป ไม่ตายเสีย
 ก่อน จะกลับมากราบบาทพระบิดา

กาละสุรไม่ทรงละความพยายาม ทรงหว่านล้อมชักจูงพระ-
 โอรสต่อไปว่า เจ้ามีทุกข์ร้อนอะไรจงเล่าให้พ่อฟัง พ่อจะจัดการแก้
 ไขให้ ขอให้ออกมาพบพูดจากันก่อน มิฉะนั้นพ่อก็จะขอตายอยู่ที่อา-
 ศรมนี้ พราหมณ์ก็ทูลบายเบี่ยงว่า หม่อมฉันทำความผิดได้หลบหนี
 มา กลัวพระบิดาจะลงโทษ ขอให้พระบิดาเสด็จกลับไปเสีย ปล่อย
 หม่อมฉันไปตามทางเถิด

กาละสุรเสียพระทัยมากที่ไม่สามารถนำพระโอรสกลับเมืองได้
 จึงประกาศขอลาตาย พระองค์มีรับสั่งกับเหล่าทหารว่า เมื่อสิ้นพระ-
 องค์แล้ว ขอมอบราชสมบัติให้พราหมณ์ปกครองสืบไป

กาละสุรทรงถอยออกห่างจากบานประตู ตรัสเรียกพระโอรส
 ให้ออกมาดูใจพระองค์ พราหมณ์ศรีสวัสดิ์แค้นประตูดอกดู กาละสุร
 ได้เห็นหน้าพระโอรสก็ยิ่งเศร้าโศก ทรงรำพันว่า พ่อรักเจ้ายิ่งกว่า
 ชีวิต เมื่อพ่อตายเจ้าจงครองเมืองต่อจากพ่อ จงนำศพพ่อไปทำพิธี
 อย่าได้ทิ้งให้เน่าเปื่อยอยู่ในป่า และสิ่งๆ ที่กินแสง กาละสุรก็ทรง
 เขียนมนตร์วิเศษไว้ให้ ตรัสว่า มนต์วิเศษนี้ลูกจงเอาไป เวลาต่อสู้
 กับใครได้รับบาดเจ็บ จงรำมนตร์แล้วร่างกายจะกลับปรกติ อาวุธนี้
 ด้วย พ่อจะวางไว้ด้วยกัน หากต่อไปต้องทำสงครามก็จะเป็นประโยชน์
 สิ้นรับสั่ง กาละสุรก็ล้มลงสิ้นพระชนม์

พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ดีดักพระทัยยิ่งนัก ทรงถลาออกมาทอดพระ
 ศพไว้ กินแสงคร่ำครวญถึงความผิดของพระองค์ ว่าเป็นสาเหตุให้
 พระบิดาสิ้นพระชนม์ เหล่าเสนาทหารยกยั้งทั้งหลายก็ร้องไห้อาลัยรัก

เจ้านายจนถึงกับสลบไปทั้งหมด พระอรุณฤๅจึงช่วยแก้ไข ปล่อยให้
 โยนพราหมณ์และทหารทั้งปวงว่า ทุกคนเกิดมาจะต้องตายด้วยกันทั้ง
 นั้นห้ามผู้ใดหลีกเลี่ยงได้ไม่ ถึงจะร้องไห้คร่ำครวญอย่างไร กาละสูร
 จะพินชนก็หาไม่ ทางที่ควรจะจัดการแต่งพระศพแห่แห่นกลับบ้าน
 เมือง พราหมณ์ศรีสวัสดิ์จึงได้พระสติ ฝืนหักห้ามความเศร้าโศก
 ทรงเก็บอาวุธแล้วท่อมมนตรีที่กาละสูรมอบให้จนจำได้ขึ้นใจ แล้วมี
 รับสั่งให้ทหารช่วยกันจัดทำมณฑปประดับดอกไม้สวยงาม เพื่อบรรจุ
 พระศพนำกลับเมืองสามัญบุรีต่อไป

ย้อนกล่าวถึงจันทะวงศ์ ทรงยกกองทัพนาคข้ามทะเลติดตามหา นางมัจฉา ดิงษกัมเป็นทัพหน้า จันทะวงศ์เสด็จตามมาเป็นทัพหลวง เคียงข้างพระองค์คือ พระพี่เลี้ยงพรหมินทร์ พิณสุวรรณ และกาละวูธ จันทะวงศ์ยกกองทัพมาในป่าใหญ่ จนมาถึงอาศรมของพระอรุณฤๅษี

เมื่อกองทัพนาคเคลื่อนเข้ามาใกล้อาศรม เหล่าทหารยกยั้งแห่ง เมืองสามัญบุรี ซึ่งกำลังเตรียมการแต่งมณฑปพระศพของกาละสุร ก็ ตรงเข้ามาทักท้วงไว้ ขอให้ดิงษกัมเดินทัพเลี้ยงไปตั้งพลที่ริมเชิงเขา จันทะวงศ์ทรงทราบว่าจะมีการแห่พระศพทั่วกาละสุรกลับบ้านเมือง จึงตรัสสั่งดิงษกัมให้ไปตั้งทัพที่เชิงเขา พระองค์จะเสด็จไปเฝ้าพระ ฤๅษี

พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ประทับใจ ร้อยดอกไม้สำหรับแต่งมณฑปอยู่หน้าอาศรม ทอดพระเนตรเห็นจันทะวงศ์เสด็จตรงเข้ามา ก็จำได้ทรงดีพระทัยเป็นอย่างยิ่ง แต่ครั้นจะกราบบังคมพระสวามีก็ทรงอาลัยไพร่พลยักษ์ สู้ทนนิ่งเฉยร้อยมาลัยเรื่อยไป ทรงต้นต้นพระทัยแทบจะกลืนน้ำพระเนตรไว้ไม่ได้

ฝ่ายจันทะวงศ์ ทันทที่ทอดพระเนตรเห็นพราหมณ์ ก็เข้าพระทัยว่าเป็นชายา ทรงดีพระทัยอย่างที่สุด ตรงเข้ามาทอดพราหมณ์ไว้ พลาตรัสพ้อว่า พี่ผู้เดินทางติดตามหา แต่น้องกลับทำนึ่งเฉยทำไมไม่พูดกับพี่เล่า พราหมณ์แกล้งทำแข็งขัน วางท่าทางเป็นชายเสดร์สว่า เอ๊ะ! พระองค์มาแต่ไหน ประหลาดจริง มาถึงก็เข้ามาทอดรัด เหล่าเสนาได้ฟังก็พากันหัวเราะฮาสนั่น

จันทะวงศ์ฉงนพระทัย พิศดูพราหมณ์ก็เห็นว่า หน้าตาทรวดทรงองค์เอวไม่ได้ผิดกับนางมัจฉา แต่ไอ้ะ! พราหมณ์ผู้นี้ไม่มีถัน แต่กระนั้นจันทะวงศ์ก็มีใครจะเชื่อว่าไม่ใช่ชายา พระองค์จึงยังขุดหัดถ์พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ไว้ ทั้งสามพี่เลี้ยงต้องเข้ามาสะกิดห้ามให้ปล่อยพราหมณ์เสีย จันทะวงศ์ยังไม่วายข้องพระทัย ทรงเห็นชัด ๆ ว่าเป็นชายา แต่ใจนิจเป็นชายาไปได้ พระองค์ตรัสแก่เกี้ยวว่า พี่คิดว่าเป็นเมียที่พลัดพรากจากกันไปนมนาน เพราะเหมือนกันไม่มีผิด ไม่ใช่เมียพี่ก็ไม่ใช่ซี่ ถ้ายังงั้นพี่รักน้องอย่างเพื่อนก็ได้เอา ไม่รักอย่างเมียละ

พระพี่เลี้ยงเห็นเจ้านายชักจะป้าเปื้ออ จึงทูลเตือนให้เสด็จไปเฝ้าพระฤๅษี จันทะวงศ์จึงละจากที่นั่น เสด็จเข้าไปเฝ้าพระอรุณฤๅษี ทรงปราศรัยซักถามทุกข์สุขของพระฤๅษี พระฤๅษีผู้มีญาณอันแก่กล้า

ได้เห็นจันทะวงศ์ก็รู้ทันทีว่า เป็นสามีของพราหมณ์ แต่ก็ทำเป็นไม่รู้ ตอบข้อซักถามของจันทะวงศ์ไปตามอธยาสัย

จันทะวงศ์ประทับอยู่ครู่เดียว ก็ลาพระฤๅษีลงจากอาศรมไป ทรงขอร้องพระทัยว่าพราหมณ์ศรีสวัสดิ์จะต้องเป็นชายาของพระองค์อย่างแน่นอน จันทะวงศ์ทรงยืนยันกับพี่เลี้ยงทั้งสามว่า ต้องใช่แน่ ๆ เหมือนกันออกอย่างนี้ น้องพนนคัทธินันดาทั้งเสียข้างหนึ่งยังได้ พระพี่เลี้ยงทั้งสามไม่เคยเห็นนางมัจฉามาก่อน ไม่รู้จะทูลสนับสนุนได้อย่างไร แต่ก็แนะนำให้จันทะวงศ์ขอติดตามพราหมณ์ศรีสวัสดิ์ไปกับขบวนแห่พระศพด้วย จะได้ทรงสังเกตกิริยาท่าทีของพราหมณ์เวลาอยู่กับพวกสนมกำนัล จันทะวงศ์ทรงเห็นชอบด้วย สั่งให้พรหมินทร์และพิณสุวรรณกุมทักคอยทำอยู่ที่อาศรมนี้ พระองค์เองกับดิงษกัมและกาละวูจะเสด็จไปกับพราหมณ์

จันทะวงศ์เสด็จไปหาพราหมณ์ศรีสวัสดิ์ ทรงช่วยพราหมณ์ร้อยดอกไม้ให้เป็นรูปต่าง ๆ พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ตรัสว่า อยากจะเชิญเสด็จจันทะวงศ์ไปเที่ยวเมืองสามัญบุรี แต่ก็เกรงพระทัยเพราะเห็นกำลังติดตามชายา จันทะวงศ์รีบตอบว่าไปได้ ๆ จะเป็นไรไป พี่รักเจ้าเท่ากับเมียเหมือนกัน ดีแล้วพี่จะตามไปส่งให้ถึงเมือง

เมื่อขบวนแห่พระศพกาละสุรพร้อมแล้ว พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ก็มีรับสั่งให้เคลื่อนขบวน พระองค์ประทับบนหลังม้าตัวเดียวกับที่ทรงขบวนจากเมืองมา จันทะวงศ์ทรงถือธนูและดวงแก้ววิเศษเหาะเคียงไปข้าง ๆ เหล่าทหารยกยั้งทั้งหลายอาลัยรักคิดถึงเจ้านายมาก เหาะไปพลางก็ร้องไห้รำพันกันไปตลอดทาง พราหมณ์ศรีสวัสดิ์ก็ถึ้นความ

เสรำโสภไว้ไม่ได้ ก็กันแสงรำพันถึงพระคุณของกาละสุร

จันทะวงศ์ได้ยินเสียงรำพันของพราหมณ์ก็ยิ่งแน่พระทัยว่าเป็น
ชายา เพราะไม่ผิดกับเสียงของนางมัจฉา ก็กันแสงรำคร่ำครวญเมื่อ
พระองค์ถูกพระบิดาของนางสั่งประหาร จันทะวงศ์ทรงลืมพระองค์
ตรัสปลอบโยนพราหมณ์ หนึ่งเสีย เมียรักของพี่ แล้วยังพลอยกันแสง
ไปด้วยกัน ดิงษกัมและกาละสุร ซึ่งติดตามมาด้วย ต้องช่วยกัน
สะกิด จันทะวงศ์จึงก่อขรู๊สูกองค์

เดินทางมาคั่นหนึ่ง ก็ถึงเมืองสามัญบุรี บรรดาพระญาติพระ-
วงศ์ เสนาข้าราชบริพาร สนมก้านัดในและประชาชนชาวเมืองทั้งปวง
ได้ทราบข่าวสิ้นพระชนม์ ก็พากันเสรำโสภ ร้องให้รำพันถึงกาละสุร
ไปทั่วเมือง

พราหมณ์ศรีสวัสดิ์มีรับสั่งให้เสนานำพระศพมาบรรจุโกศตั้ง
ไว้ในท้องพระโรง สำหรับให้ประชาชนมาถวายบังคม แล้วโปรดให้
เตรียมการสร้างพระเมรุสำหรับเป็นที่ถวายพระเพลิง ส่วนจันทะวงศ์
ดิงษกัมและกาละสุรนั้น โปรดให้จัดห้องประทับให้อย่างสมพระเกียรติ
ห้องบรรทมของจันทะวงศ์อยู่ใกล้ห้องของพระองค์

จันทะวงศ์ทรงปรึกษากับดิงษกัมและกาละสุรว่าจะทำอย่างไร
ต่อไป พระองค์ทรงมีพระทัยว่า พราหมณ์คือชายาของพระองค์ แต่
ไม่เข้าพระทัยว่าเหตุไรพราหมณ์จึงไม่มีถัน ยักษ์พ่อลูกจึงทูลว่า เมื่อ
พราหมณ์ไม่ยอมบอก พระองค์ก็จะต้องพิสูจน์เอง ตามธรรมดาหญิง
แปลงเป็นชายมักจะไขว่ทมนตร์กำกับไว้ ต่อเมื่อตัวตายมนตร์ก็จะ
เสื่อม กลายเป็นหญิงดังเดิม พระองค์จะต้องฆ่าพราหมณ์เป็นการ
พิสูจน์ จะได้รู้กันเสียที่ว่าเป็นหญิงหรือชาย จันทะวงศ์ทรงลงเล

พระทัย พระองค์น่าจะหรือจะฆ่าฟันพราหมณ์ศรีสวัสดี้ได้ ในเมื่อพราหมณ์เหมือนชายาออกอย่างนี้ แต่ก็อดแค้นพระทัยพราหมณ์เสียมิได้ ช่างหนึ่งเฉยไม่บอกเล่าความจริง พระองค์แสนจะทรมาณพระทัย จะทนรอต่อไปกระไรได้

ในที่สุดจันทะวงศ์ก็ตัดสินใจพระทัยที่จะพิสูจน์ตามคำแนะนำของยักษ์พ่อลูก

กัวันนั้นจันทะวงศ์ขอบรรทมกับพราหมณ์ศรีสวัสดี้ พราหมณ์ไม่ขัดข้อง แต่ก็ทรงระวังพระองค์ไม่หนุนแขนร่วมกับพระสวามีร่างกายของนางจึงยังไม่กลับเป็นหญิง จันทะวงศ์ทรงรอนพราหมณ์หลับสนิท จึงทรงเงื้อง่าพระขรรค์จะฟันพราหมณ์ แต่ทรงเงือก้างอยู่เช่นนั้นฟันไม่ลง และเมื่อทรงดำริกลับไปกลับมา ก็เห็นว่าเป็นหนทางเดียวจะพิสูจน์ได้ อย่างไรก็ขอตายตามกันไป จันทะวงศ์ข่มพระทัย ไม่ยอมมองพักตร์พราหมณ์ศรีสวัสดี้ ทรงเงือพระขรรค์ฟันฉับลงทันที เศียรของพราหมณ์ก็ขาดกระเด็น และพร้อมกันนั้นจันทะวงศ์ก็สิ้นพระสติ

ด้วยอำนาจเวทมนตร์ของเทวดาซึ่งแปลงร่างให้นางมัจฉาพราหมณ์ศรีสวัสดี้จึงไม่ตาย แม้เศียรจะขาดก็ยังมีสติองค์ พราหมณ์แปลงร่างมนตร์ที่ท้าวกาละสูรมอบให้ ทนไฉนเศียรก็กลับต่อติดกับร่างดังเดิม พราหมณ์ไม่เข้าพระทัยเลยว่าเหตุไรพระสวามีจึงทำร้ายนางแล้วเรื่องอะไรกันเมื่อฟันแล้วจึงทรงแน่นิ่งไปเช่นนั้น พราหมณ์ศรีสวัสดี้ฟุ้งฟายน้ำตา เสียพระทัยว่าพระสวามีสิ้นรักตนเสียแล้ว ช่างไม่เข้าใจเมียเสียเลย เมียยังอายเหล่าเสนายักษ์อยู่ ตั้งใจอยู่แล้วว่านานๆ ไปสักหน่อยจึงจะทูลให้ทรงทราบ หากผัวตายเมียจะขอตายตาม

พราหมณ์แปลงทรงคร่ำครวญรำพันไปต่าง ๆ จนรุ่งสาง แต่เมื่อเข้าประครององค์จันทะวงศ์อีกครั้ง จึงรู้สึกว่พระวรกายยังอ่อนอยู่ พราหมณ์ดีพระทัยยิ่งนัก ทรงใช้กระแจะจันทน์ขโลมทาพระสวามี จนพนักันพระสติ ทั้งสององค์เห็นต่างฝ่ายต่างยังไม่ตายก็กอดกันแน่นด้วยความดีพระทัย พราหมณ์แปลงจึงกราบทูลพระสวามีให้ทราบเรื่องราวแต่หนหลังของพระองค์ทุกประการ

จันทะวงศ์ทรงประครองชายาให้บรรทมร่วมเขนยกับพระองค์ ทันใดนั้นร่างพราหมณ์แปลงก็กลับเป็นสตรีเพศครบบริบูรณ์ นางมีจันทะวงศ์ขอให้พระสวามีช่วยจัดการถวายเพลิงพระศพทั่วกาละสุร และทรงปกครองเมืองสามัญบุรีแทนนางสืบต่อไป

รุ่งเช้าจันทะวงศ์มีรับสั่งให้เหล่าเสนาข้าเฝ้า ณ ท้องพระโรง ทรงเร่งให้สร้างพระเมรุให้ลุล่วงไปโดยเร็ว เสนาข้าก็ทั้งหลายต่างเกรงพระบารมี รับผิดชอบสร้างพระเมรุ ตกแต่งประดับประดาอย่างงดงามสมพระเกียรติ พร้อมทั้งจัดเตรียมงานแสดงไว้พร้อมสรรพ มีทั้งโขน หุ่น พ้อนรำ และมวย ครั้นสร้างพระเมรุเสร็จเรียบร้อยแล้วก็โปรดให้แห่แห่นพระโกศไปประดิษฐานที่พระเมรุนั้น โปรดให้มีงานแสดงถึงเจ็ดวัน แล้วจันทะวงศ์และนางมีจันทะก็ถวายเพลิงพระศพทั่วกาละสุร จากนั้นทรงนำเสด็จพระศพไปลอยลงในทะเล

จันทะวงศ์ทรงคิดถึงไพร่พลนาคที่หยุดร้งรอพระองค์อยู่ที่อาศรมพระอรุณฤๅษี ก็มีรับสั่งให้กาละวูรไปตาม พรหมินทร์และพิณสุวรรณ จึงคุมไพร่พลเดินทางมายังเมืองสามัญบุรี จันทะวงศ์โปรดให้ปลุก

พลับพลาเป็นที่พักของพระพี่เลี้ยงและทหารทั้งปวง พระองค์และนาง
มัจฉาทรงปกครองบ้านเมืองอย่างร่มเย็นเป็นสุข ปรากฏพระเกียรติ
เลื่องลือไปไกล

เรื่องจันทะโครบนี้ ต้นฉบับเดิมเป็นนิทานคำกลอน ซึ่งนิยมกันมากมา
แต่ก่อน แต่ต้นฉบับคำกลอนค่อย ๆ สูญหายไป จึงไม่ค่อยจะรู้จักกันแพร่หลาย
ในปัจจุบัน หากสนใจใคร่อ่านฉบับคำกลอน ก็ยังหาต้นฉบับได้จากห้องสมุดต่าง ๆ
เช่น หอสมุดแห่งชาติ ถ้าได้อ่านสำนวนคำกลอนท่านจะสนุกเพลิดเพลินยิ่งกว่า
อ่านสำนวนร้อยแก้ว เพราะบทเจรจาที่ดี บทพรรณนาธรรมชาติที่ดี หรือบท
เปรียบเทียบเป็นอุปมาอุปไมยก็ดี คำกลอนประพันธ์ไว้อย่างไพเราะคมคาย นึกเห็น
ภาพได้ชัดเจน ยากที่จะเรียบเรียงเป็นร้อยแก้วได้ดีเท่า

หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดเล่าเรื่องวรรณคดีไทย ที่คณะกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านจัดทำขึ้นและพิมพ์แล้วมีดังนี้

ระดับประถมศึกษา

๑. นิทานไทย
๒. สัจจ์ทอง
๓. ขุนช้างขุนแผน
๔. พระอภัยมณี
๕. โศบุตร, สิงห์ไกรภพ
๖. ดาหลัง
๗. จันทะโครบ

ระดับมัธยมศึกษา

๑. ขุนช้าง ขุนแผน
๒. รามเกียรติ์

ตัวอย่าง
เลขที่

๒๓๘ : ๒๕ - ๒๖ (๓)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

นายกำธร สตรกฤษ ผู้พิมพ์และพิมพ์

๗ มกราคม ๒๕๒๖

พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๕